



Átalvető



2008. június

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedévi lapja



A tartalomból

Gondolatok Trianonról	4-5.
Elemző	6-9.
Naplójegyzetek	10-11.
Kommentár - Az ideológiai terrorizmusról	12-13.
Wass Albert jegyében	14-17.
Interjúk	18-23.
Tisztelgés (Rácz Sándor, Papp Lajos)	24-26.
Beszámoló	27-29.
Műhely	32-33.
Érték-idéző	34-37.
Vissza-nyelvelő	38-41.
Csángó levelek	42-43.
Görbetükör	50-51.
Irodalom: Tersánszky Józsi Jenő	52-56.

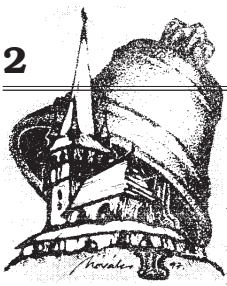
A lélek fehér temploma

Lassú folyó fehér templomtornya
- fenn az égen duplázott a kép -
megremeg a vízzel egybeforva.
Járja rebbenő felületét

- szép szelíden, aligérintősen -
friss fuvallat könnyű lábakon.
Karcsú hűség, múlandó időben.
Otthonos kép, bárhol is lakom.

Hazánk, a hűségünk, a lelkünk?
Vagy csak álmunk és tűnő szerelmünk?
Szemünk tükrében ezt a templomot
látjátok-e, ha felfénylik s ragyog?

(boá)



EKOSZ

2008. május 17-én tartotta meg éves közgyűlését az EKOSZ. Az elnöki beszámolóban hangsúlyos szerepet kapott politikai-szellemi környezetünk elemzése, az utóbbi egy év szervezeti eseményei, eredményei és nehézségei. Döbbenettel vette tudomásul a közgyűlés, hogy az NCA pályázatán formai okokra hivatkozással visszautasították az EKOSZ működési támogatásra beadott pályázatát.

A közgyűlés kiemelt célja volt saját szerveződéseink helyzetének, jövőjének, a közömbösség, lemorzsolódás okainak és megállításának elemzése. Az elnöki vitaindító után a kezdeti pesszimista képet fokozatosan egy reménykedő szemlélet váltotta fel, miután szinte mindenik hozzászóló, az egyes tagszervezetek elnökei arról számoltak be, hogy körükben az erdélyi származású tagok mellett mind hangsúlyosabb szerepet játszanak a honi születésű, ügyünkért elkötelezett személyek, és a szükséges generációváltás, a fiatalok előtérbe kerülése is biztatóan folyik. A Szövetség egészére pedig mindinkább a pártokhoz közvetlenül nem kötődő, de annál inkább értékelt politikai szerepvállalás a jellemző, melynek kiemelt eszköze maga a lapunk.

Az EKOSZ elnöke felhívta a jelenlévőket, hogy időben és megfontoltan gondolkodjanak a megfelelő új elnök személyéről, miután az egy év múlva lejárató mandátuma után újabb elnöki ciklust ő már nem vállal. Úgyszintén Márton Ferenc pénztáros is jelezte hasonló döntését.

A közgyűlés meghallgatta **Hompoth Zoltán** jelentését, aki egy évig az MTV Kuratóriumában képviselte a Szövetséget. A jelentés szövegét alább közöljük.

Civilkurátor voltam egy évig

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének javaslatára a sorshúzás nyomán egy évig a Magyar Televízió civilkurátoraként tevékenykedtem. Ezen időszak alatt lehetőségem volt arra, hogy betekintést nyerjek ezen intézmény működésébe. Az elmúlt egy év alatt az a vélemény alakult ki bennem, hogy a Magyar Televízió működése teljesen áttekinthetetlen. A Televízió elnöke tejhatalommal rendelkezik, nem nevezte ki az alelnököket, és szinte minden kérdésben a döntés jogát magának tartotta fenn. Ha rákérdeztünk a többmilliárdos megkötött szerződésekre, azokba üzleti titokra hivatkozva nem

nézhattunk bele. A kuratórium elé kerülő fontosabb kérdéseket a pártok által delegált kuratóriumi elnökség tagjai tárgyalják meg, míg a civilkurátoroknak nagyrészt csak a bólgatás szerepe marad.

A médiatörvény hiányosságának tudható be, hogy a civilkurátorok mandátuma csak egy évre szól, és mire megismernék a kuratórium munkáját, működését, megszűnik mandátumuk, az őket delegáló szervezet pedig 3 évig nem is pályázhat újra. A médiatörvény másik hibája, hogy az előző évi költségvetést az újonnan választott kuratórium tagjainak kell megszavazniuk, akiknek fogalma sincs az előző költségvetési kiadásokról. Munkámban eredménynek tartom, hogy Rudi Zoltán elnöki mandátumának meghosszabbítását a kuratórium nem szavazta meg, a mihez hozzájárult az én "Nem" szavazatom is.

Az elnök úrnak 3 kérdést tettem fel:

1. Ha rákattintunk a képernyőre, honnan lehet tudni, hogy az a Magyar Televízió, hiszen a logó, az M1 meg az M2 teljesen semmitmondó?

2. Mitől közszolgálati a Magyar Televízió, hol fér bele a közszolgálati sádba a Napkelte műsora?

3. Miközben a demográfiai helyzet ilyen súlyos Magyarországon, a Magyar Közszolgálati Televízió miért nem készít olyan műsorokat, melyek a nagycsaládok és a gyermekáldás népszerűsítésével foglalkoznának?

Rudi elnök úr csak a harmadik kérdésre válaszolt érdemben, az első két kérdésre a választ megtagadta, pedig kötelessége lett volna a válaszadás.

☞ *v. Hompoth Zoltán*

Salgótarján

A Kultúra Napja kitüntetettjei közt szerepel **Valiskó Ferenc** is. A közzétett ismertetőt itt adjuk közre.

A középtávú futó sportember 1962-től pincevezető borászként tevékenykedett Salgótarjánban. Sporttevékenysége részeként munkahelyén bevezette a munkahelyi sportot, az Országos Sportnapokhoz nyújtott rendszeres segítségét 1982-ben a MOB akkori elnöke, **Csanádi Árpád** köszönte meg neki. A legnagyobb köszönet a salgótarjániak részéről azonban a város életében immár tizenöt éves múlta visszatekintő Október 23-i Emlékfutás szervezése, rendezése és menedzselése miatt jár ki Valiskó Ferencnek. A sportéletben végzett lelkes munkája mellett a város civil társadalmának fejlesztésében is tevékenykedik: Az Erdélyi Kör elnöke, a Duna TV Baráti Körök salgótarjáni

képviselője, kulturális rendezvények támogatója.

Komló

A Komlói Erdélyi Kör első félévének főbb eseményeiről számol be a kör elnöke, **Dr. Tamás Attila**.

- Január 16-án **Farkas Gábor** türeleműveg kiállítását nyitotta meg **Ruzsinszky László**. Ez a Magyar Kultúra hetének programozatában is kimagasló esemény volt.

- Február 9-én tartotta a kör hagyományos farsangi balyus bálját, a vendégeket a **Szederkényi Ádám** hagyományörző fúvószenekar fogadta.

- Február 20-án Wass Albert estet tartottak, a Wass Albert év keretében. Az író életét és munkásságát **Molnár Zsolt** méltatta.

- Március 20-án az Erdélyi Kör és a Komlói Polgári Kör közös rendezésében Hittel - estet tartottak Rosszkedvünk tele címmel. A folyóirat szerkesztői és írói közül jelen voltak **Csoóri Sándor** költő, főszerkesztő, **Csontos János** író, publicista, **Falusi Márton** költő, szerkesztő, **Papp Endre** író, szerkesztő és **Rott József** író.

- Április 6-án A magyar reneszánsz: Mátyás király és két tanítómestere, Jannus Panonius és Vitéz János címmel tartott ismeretést **Dr. Tamás Attila**.

- Április 30-án **Ruzsinszky László** Babba Mária, a Napbaöltözött című előadását igen nagy érdeklődés kísérte.

- Május 14.: A magyarság lelki arca a szépirodalmunkban cím alatt **Dr. Szabó Szabolcs** tanár, karnagy tartott nagysikerű előadást.

- Június 4-én, mint minden évben, Trianonra emlékeztek a kopjafánál.

Ötágú Síp Kulturális Egyesület

- Szege

- Bálint-napi álom (Hungarus sed impius) - **Bene Zoltán** Balassi Bálintról szóló szindarabjának előadása 2008. február 14-én, Bálint napján volt. A szindarab az Egyesület kérésére készült, megjelent a POLISZ c. folyóirat 2008. májusi számában.

- 2008. március 27.: Rákóczi Ferenc születésnapján szobrának és emléktáblájának ünnepélyes megkoszorúzása.

- 2008. április 11-13.: Héthalmi kévekötés (a részletes beszámolót a 28. oldalon közöljük). Ezzel együtt került megrendezésre a XIII. Kárpát-medencei költőtalálkozó is, azonos mottóval.

- 2008. április 29.: egyesületünk meghívására Én ismerem a nyelvek anyját címmel **Varga Csaba** előadása.



Szerkesztőbizottság: *Dr. Kövesdy Pál* főszerkesztő, *B. Osvát Ágnes* (irodalom és gyermekoldal), *Márton Ferenc* szerkesztő, *Nyeki István* technikai szerkesztő

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: **Orbán László**

Levelezési cím: *Dr. Kövesdy Pál*, 7100 Szekszárd, Otthon u. 2., tel./fax:(36)74/417-705

E-mail: ekosz@t-online.hu

A kiadásért felel az EKOSZ elnöke

ISSN 1416-4698

Böcz Nyomda - Szekszárd

Recsk

A Bolyai Farkas Erdélyi Barátok Körének alelnöke, **Csepregi Béláné** küldött beszámolót a 2007. év eseményeiről. Ebben kiemelt szerepet kap **Gál Elemér** költő alakja. Kolozsváron szerzett magyarszakos diplomát, Szilágyi Domokosnak és Kocsis István drámaírónak is tanára volt Szatmárnémetiben, a Tanügyi Újság munkatársa, 1990-től a Szamoshát c. szépirodalmi lap főszerkesztője volt. 1994-ben települt át Egerbe, ahol a helyi szellemi élet kiemelkedő egyéniségévé vált. 2007. május 31-én halt meg. Recskén 2007. januárjában mutatta be Héthavas c. nagysikerű östörténeti hitregényét. A recski erdélyi kör 2008. június 2-án emlékezett meg Gál Elemérről, **Réti Árpád** színművész közreműködésével.

(A szerk. megjegyzése: az *Átalveto* 2007. szeptemberi számában közölte Kocsis István Gál Elemér emlékének szentelt megrendítő irását.)

- Februárban **Bakacsi Ernő** egri író Pirkad c. kisregényét mutatta be.

- Márciusban **Csepregi Márta**, az ELTE docense tartott előadást a Szibériában élő ugor népekről.

- Májusban **Dinnyés József** daltulajdonos adta elő erdélyi költők általa megzenésített dalait.

- Júniusban **Kondor Katalint** látták vendégül **Hubai-Gruber Miklós** egri újságíró közvetítésével.

- Októberben **Enyedi Sándor** erdélyi származású színháztörténész Madách Az ember tragédiája színpadi bemutatóinak történetéről tartott előadást.

- Novemberben megemlékeztek Ady Endre születésének évfordulójáról, **Kelemen Csaba** egri színművész előadásával.

- Decemberben **Baráth Zoltán** Luca-napi vidám műsorát látta a közönség.

Szekszárd-EMTE

Március 15-én, nemzeti ünnepünk melletti megünnepléseként a Fadd-i református templomba hívta az erdélyieket nt. **Bereczki Zoltán**, aki egyben az EMTE alelnöke is. Ünnepi beszédét a **Gárdonyi Zoltán református művész-együttes** ünnepi koncertje, **Lozsányi Tamás** orgonaművész játéka, valamint az ünnephez illő szavatok követték.

Ártilis 15-én adományozó levél kíséretében került átadásra a 462 db könyvből álló adomány a Maros megyei Buzásbesenyő Dósa Dániel általános iskolájának részére, **Máté Pál** vezetőségi tagunk fáradhatatlan közreműködésének köszönhetően.

Április 19-én az EMTE és a Babits Mihály Művelődési Ház közös rendezésében került sor **Antal Imre** gyimesi festőművész tárlatának megnyitására. A nyitó beszédet **Baki Péter** festőművész, a méltató és bemutató beszédet **Mócsi Szabó István** festőművész tartotta. A művészt és a jelenlevőket gyönyörű szavallatával **id. Decsi Kis János** szavalló művész ajándékozta meg.

Május 2-án a faddi református templomban istentiszteleten szölt szívünkhoz nt. **Bereczki Zoltán**, melyet a parókia udvarán kerti majális követett, az alelnök úr és kedves neje felajánlására. A majális kiemelkedően jó hangulatban zajlott, és a kimerülésig tartott közös énekórával.

Következő programajánlatunk az EMTE-tagok és minden kedves szimpatizánsa számára a június 7-én Pakson megrendendő júniális, melynek részei: borkóstolással összekötött pincesor-nézés, a Jézus Szíve katolikus templomban **Máté Pál** előadásában Márton Áron életútjának bemutatása, a város nevezetességeinek megismerését követően a Duna szigetén megrendendő bográcsos főzőcskézés, melyre mindenkit szívesen várunk. A programszervező **Bánda Imre** elnökségi tag.

☞ **Kese Ferenc, EMTE elnök**

Benes dekrétumok elleni tüntetések Münchenben, Stockholmban, Canberraban, Budapeszten, New York-ban, Los Angelesben..

Amerikában és Európában is békésen zajló tüntetések voltak a Benes-dekrétumok ellen, valamint az azt megerősítő pozsonyi kormány határozata ellen 2008. április 19-én. A németországi Hunnia Baráti Kör kezdeményezésére civil szervezetek tüntettek Szlovákia főkonzulátusa előtt számos színhelyen világszerte.

A résztvevők feliratos táblákkal, valamint német, angol és magyar nyelvű felszólalásokban tiltakoztak a Benes-dekrétumok érvényben tartása és a pozsonyi kormánytag Szlovák Nemzeti Párt honlapján megjelent térkép ellen, amelyen Magyarország már nem is szerepelt. A tüntetéssorozat helyszínei között szerepel Európa számos nagyvárosa, így Bécs, Stockholm, Bern és Brüsszel, de demonstrációt szerveztek Európán kívül is, például New Yorkban és Canberraban. A szervezők számos aláírást gyűjtöttek össze a jogfosztó rendeletek ellen, melyeket Strasbourgban, az Európai Emberi Jogi Bíróságon adtak át április 22-én.

Az Erdélyből elszármazottak és az Erdély iránt elkötelezettek második világtalálkozója

Az Erdélyből elszármazottak és az Erdély iránt elkötelezettek második világtalálkozóját szervezik meg idén nyáron, a magyarországi Verőcén.

A Csíksomlyói Szűz Mária oltalmába ajánlott háromnapos rendezvényre június 27-29-én a Duna-kanyar Csattogó völgyében kerül sor, a műsorban koncertek, népi együttesek, társulatok fellépése, játszóház, mesemondás, különféle előadások szerepelnek, erdélyi vállalkozók, termékek bemutatására és az Erdélyből elszármazott orvosok konferenciája (június 28-án 10 órától). A konferencián előadások hangzanak el az átköltözött orvosok hazai és az otthonmaradt romániai orvosok helyzetéről, ezt követően beszélgetés az elhangzottakról, személyes tapasztalatokról.

A fesztivál fővédnöke **Cselényi László**, a Duna Televízió elnöke, védnöke **Bethlen Farkas** Verőce polgármestere.

A fesztivál látogatottságát nyolc-tízezer főre becsülik (tavaly mintegy hatezren voltak, Amerikától Ausztráliáig. **A találkozó hivatalos honlapja: www.erdelyhon.hu**

Magyarveszély – csak másképp

Ugorjatok, jönnek a magyarok! címmel írt szellemes publicisztikát a bukaresti Adevarul. A szerző azokra a tényekre és adatokra építette írását, amelyeket a román lap egyik riportja az Arad környéki munkaerőhiányból kiindulva tárt fel, s amelyek azt mutatják, hogy a megyében már több helyen is alkalmaznak magyarországi munkaerőt.

„Hogyhogy? Már nem azért jönnek a magyarok, hogy elvegyék tőlünk Erdélyt? Nem. Dolgozni jönnek” - írta annak kapcsán, hogy az Arad megyei Kürtösre várhatóan több ezren járnak majd át Magyarországról dolgozni. Nahoi jó adag iróniával elcelődik: vajon milyen képet vágnak majd mindehhez Gheorghe Funar és társai? Hiszen csak Kürtös környékén nyolc üzem épült fel az utóbbi időszakban, ahol több, mint 8000 ember dolgozik, több mint a település lakossága. A munkanélküliség tehát nullára csökkent, s muszáj Kelet-Magyarországról importálni a munkaerőt.

Az új helyzet radikális mentalitásbeli változásokat okoz a régióban - vonta le a következtetést. A határ menti térség lakosai egyre kevésbé figyelnek majd a „központ-ra”, s ha majd megkérdezik őket, hogy a Bukarestbe vagy a Szegedre vezető autópálya közül melyik épüljön meg hamarabb, az utóbbit választják. Hiszen ezek a térségek egyre jobban bekapcsolódnak az európai vérkeringésbe, s már ma is Bécs és Budapest felé orientálódnak.

**A Bolyai Alapítvány
2008. áprilisában
Dr. Szász István Tást
választotta t.b. elnökéül.
Gratulálunk.**

Tamás Gábor 60 éves

2008. május 24-én, a Nemzet Film-színházában, az Urániában hallhattuk a Tamás Gábor 60. születésnapjára rendezett ünnepi koncertet. A szervezés a Duna Tv segítségével történt, melynek kívánságkosarában vezető művész az ünnepelt. A hatalmas siker és az utána lezajlott beszélgetések is bizonyították, hogy mekkora összetartó erő lehet a művészet, akár a könnyű műfaj is. Ha! Ha olyan művészről van szó, aki a szolgálat szellemétől áthatva, tudatosan és magyarságára büszkén műveli azt. Könnyedebbre fogva a szót, mára már elmondhatjuk itt a Kárpát medencében, és a Duna Tv révén szerte a világban is, hogy Dunának Oltnak valóban egy a hangja: a Tamás Gáboré.

(SZIT)

Két lábbal a Kárpát-medence földjén

Évfordulós gondolatok Trianonról

Amikor leülök, hogy rögzítsem gondolataimat, melyeket - meggyőződéseim szerint - az olvasó is átgondolt már száz és ezer formában, azt kérdezem magamtól, hogy ugyan bizony gyászbeszéd írására készülök-e! Aztán az jut eszembe, hogy hiszen gyászolni igazán csak természetes helyzetekben lehet. A halál az élet része, a gyász az ezzel járó fájdalom feldolgozása, vagyis egy normális és szükséges, létünk menetébe beágyazódott folyamat. Általa is többek leszünk, ekkor épül igazán tudatosan belénk mindaz a tapasztalat, amit az eltávozott reánk hagy. Főleg a lelkiek, de egyebek is. Ekkor próbálunk felemelkedni a vigasztaló Atyához és lessük üzenetét. Vagyis mindaz, ami akár a legtragikusabb halállal kapcsolatos, tehát a gyász is: az étellel, a léttel járó természetes dolog, vagy ahogy mondják: a feldolgozás, a nagy szintézis.

E gondolatok fényében Trianonra emlékezni nem gyász-szertartás, Trianon emléknapija nem gyásznap, bár a fekete lobogót illendő lenne mindenhol kitűzni. Trianon ugyanis számunkra egy történelmi képtelenségnek tűnő és soha el nem fogadható tragédia. Saját szubjektív ítéletünk szerint nem illeszkedik be természetes módon a történelmi létünk folyamatába. Cyilkossági kísérlet, egy ország hátában tudatosan otthagott kés. És ma már az ujjlenyomatok is egyre ismertebbek.

De Trianon számunkra mégiscsak tény, s bár nekünk úgy tűnik, hogy soha meg nem magyarázható, azóta is a magyar élet olyan csomópontja, ahova ok-okozati alapon minden visszavezethető, s ami ok-okozati alapon minden előtte történt eseménnyel összefügg. Trianon tanulság. Trianon egyaránt lehet a pusztulás kockázata, vagy a megmaradás tapasztalata.

Természetes életöztönünk, melyet a legkülönbözőbb ellenérdekelt erők tűzzel-vassal pusztítanak, azt kívánná, hogy e kettő közül az utóbbira figyeljünk.

Egy rövid összegző elmélkedés nem helyettesítheti a könyvtárnyi irodalmat, s ez a könyvtárnyi irodalom sem volt képes még feldolgozni a tragédiát teljes mélységében. Kísérletek vannak és vélemények, de most talán nem is ez a pillanatnyilag fontos, hanem az, hogy arról az alaplálás-béli, szemléleti kérdésről beszéljünk, s annak dolgában hozzunk döntést, hogy kell-e emlegetni Trianont vagy sem. Hiszen naponta felbukkan legjobbjaink között is a gondolat, hogy felesleges siránkozni, nézünk előre, ne merüljünk el a múltba, stb. Vagyis van-e gyakorlati, a megmaradásunkat szolgáló értelme az emlékezésnek!

Nos, én meggyőződéssel állítom, hogy igen.

Éppen az a tény, hogy minden gondunk, bajunk, keservünk, amely azóta is felhalmozódott, amely jelenleg is pusztít, amely a jövőben is fenyeg, oda vagy oda is visszavezethető, s természetesen azokhoz az okokhoz is, amelyek Trianon tragédiájába torkolltak. Teljes képtelenségnek tartom azt, hogy egy ilyen drágán megfizetett tapasztalat, melynek párja alig van a történelemben, feledésbe menjen, s ne szolgálja új hibák megelőzésének lehetőségét. Ilyet egészséges gondolkodás nem tanácsolhat, legfeljebb átgondolatlanság, gyávaóság vagy ellenségeség. Az átgondolatlanság lehet akár a sok zavaros eszme és igyekezet félrevezető erejét tükröző téves ítéletalkotás is. A gyávaóság is előfordulhat, mert bizony tudjuk, hogy kényelmes álláspont a hallgatás, az annyit hallatott hamis tanács elfogadása, hogy a szomszédok érzékenységét ne sértsd. De a saját tudatunk gyengülését óhajító külső ellenséges igény is él, a belsőről nem is beszélve.

Trianon előzményeit történelmi kronológiába szedegetik, s egyre gyűl az anyag, melyben ott található a bölcs, önkritikus, de nem önpusztító, önostorozó, hanem elemző szemlélet. Valóban voltak botlásaink, voltak hibáink, de ezek nem lehettek egyedüli magyarázatai annak ami történt, hacsak vissza nem megyünk a naiv kérdésig, hogy Árpád apánk miért éppen ide vezérelte népét. Persze itt is vannak hisztérikus, de inkább a rombolás szándékával kitalált elméletek, melyek a tudományosságtól éppen úgy távol állnak, mint a jövőbe tekintő, tanulságot kereső bölcs szemlélődéstől. És hány meg hány spekuláció el odáig, hogy Trianon valóságos áldás volt, mert megvédett attól, hogy a szomszédos népek még több központi területet szüljenek be, egészen Budapestig. Érde-

mes ezen is elgondolkodni, hiszen veszélyes részgazság van benne, és akár Uniós gond is lehet belőle. Azt hiszem, valamennyien látjuk a keleti határ mentén a román nyelvű feliratokat: casa de vanzare (eladó ház).

De Trianont a belső történések, beleértve a hibákat is, egymagukban nem magyarázzák. A külső okok elemzése pedig még nem ért el a valódi gyökerekhez, csak közelíti azokat. Még ma is közhiedelem, hogy hát persze a szemét franciák, meg Clemenceau, aki magyar menyét utálta. Arra is emlékszünk, hogy Mária királyné luxus-prostituáltakat vitt Párizsba. Azt is olvastuk ugyanakkor, hogy a megboldogult Ion Lancranjan ezzel minket vádol, s szerinte ezen is múltott a románok által a Tiszáig remélt határ hátrább vonása. Aztán meg, hogy hajózhatóknak mondták a határ menti patakokat, stb. Jaj, de jó lett volna, ha csak ennyiről van szó, s nem sokkal összetettebb és távolabbi meg távlatibb érdekek sokaságáról, a már akkor éledező globalizáció törvéteiről és hálóiról, melyeknek eredményei nemrég értek be nemcsak nálunk, de európai, sőt – Oroszszágon át – azt is meghaladó viszonylatban is. Mert bár a részletek még kutatásra szorulnak, de egyre jobban látható, hogy a hagyományos társadalmak összeroppantása volt a cél. A hagyományos társadalmak, a hagyományokat őrző társadalmak pedig a nagy paraszti társadalmak voltak, a polgárosodásban elakadtabbak, elsősorban Oroszország, s utána a Monarchia, meg néhány szomszédja. Oroszországnak jutott a Trockij és Lenin által oda beoltott Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak nevezett mindent pusztító vírus, a Monarchiának Trianon s utóbb Jalta ajándékai. A várt eredmény megszületett. Ma már ezek a társadalmak eltűntek. A hagyományőrző parasztságnak még a farmerré változott maradványát is irtják ahogy tudják, még az agrárproletár is csak átmeneti állapot volt. Nem kell, csak a lebutított egyénből álló tömeg. Nem kell a család, a kisközösség, az állam, a nemzet, s persze a hit sem. Mert ezek akadályai a bővült olcsón termelő és azt egyben fogyasztó tömegnek, amelyik dolgozik, majd idejében meghal. Nem kíván sok pénzt egészségére és soha fel nem ébred testi és szellemi kábulatából, sőt igényli azt. Ezen az emberi táptalajon vagy humuszon, ahogy én mondanám „humus sapiens” tenyészik a globalizációs elit, a kevesek, a kiválasztottak.

A cél érdekében minden megengedhető, miközben a globalizáció vakon rohan saját veszítébe, ami nem is volna rossz, csakhogy az emberiség, történetében először, olyan eszközökkel él, melyek a glóbusz pusztulását okozhatják. Vagyis a globalizáció önmagát falja fel, de rossz Dugonics Titusz módjára minket is magával ránthat. Nincs lehetőség most környezetszennyezésről vagy az ennél is veszedelmesebb erkölcsi hanyatlásról beszélni, és aztán elmerülni a legszörnyűbb témában, a neoliberalizmus elemzésében.

Trianon ennek a folyamatnak volt egyik kezdeti állomása, hibáinkat kiharaszta, a felelősséget ravaszul reánk hárítva, az emberiség és saját magunk hiszékenységet is bekalkulálva. A bonyolító hierarchiájának csak legalsó bábjai voltak a Clemenceauk, Lloyd Georgeok és Wilsonok. Még az őket feltehetően mozgató Masaryk is kapta valahonnan a parancsot. Hogy élt a lehetőséggel saját országa vélt érdekében is, azon ne csodálkozunk.

A játszma végső kárvallottjai az akkori vesztesek és nyertesek együtt, a végeredmény dolgában talán egyaránt is. Mert ebben nemcsak a vesztes állandóan szívargó vére, központi idegrendszerének megbomlott működése, levágott végtagjainak fantomfájdalma van benne, de a nyertesek túlnyerési, orrgazda- és a váratlan kincs féltésével járó neurotikus reakciói és szorongásai is.

Természetesen ezernyi részletről lehet vitázni, elmélkedni és feltenni a „mi lett volna ha” felesleges kérdéseit. A máig ünnepektől Károlyi Mihály, a Tanácsköztársaság és a népbiztosok nélkül másként zajlott volna sok minden, a hadsereg leszerelése és a mégiscsak kialakult ellenállás megtörése nélkül más lett volna a térkép, és sorolhatnánk. De mindez a lényeg nem érinti. Évszázadokra szóló rákfenét bocsátottak a térségre, s ezzel Európára is, mely hasonló módon globalizációs érdekeket szolgáló

falánkságával most a kis gömböc mesebeli szerepét játssza el és szenved meg. A balkán borzalmi, a Romániát még elkerülő, minden más haszonélvezőt széthullásra ítélő etnikai feszültségek sokatmondó bizonyítékok.

De mi a helyzet ma, a Trianon következményeit nyögő és a globalizációt kiszolgáló erők hatalma alatt nyögő magyarsággal? Mire számíthatunk? Mit tehetünk? Hiszen nincs kizárva, hogy a közvetlenül Trianont követő időknél is súlyosabb helyzetbe hoztak minket, és talán nem véletlenül éppen akkor, amikor már a nemzet immunrendszerét a nullával tették egyenlővé.

Trianon után volt bethleni konszolidáció, és bár keservesen, de az ország olyan fejlődést mutatott fel, mely meghaladta a kincseit elorzó szomszédokét. Ma az ezt biztosító erő és tudat nem létezik. A szorgos neoliberalizmus elvégezte azt a munkát, mely a magyarságot, mint emberanyagot humusszá komposztálta. Vannak még lelki és szellemi szigeteink, de a tömeg már nem hasonlítható ahhoz a régihez. Ezt bizonyította december 5. és története. Vagyis az újraépítkezést valahol sokkal mélyebben kell elkezdni. Amennyiben ez nem sikerül, akkor olyan változásokra készülhetünk fel, melyek a megmaradást kérdőjelezik meg.

Azok az erők és hatalmak, amelyek nemcsak globál-homogenizációnkban, de eltűnésünkben is érdekelték, most a globalizáció és Trianon meg Jalta eredményeit kihasználva és „továbbfejlesztve” sikeresen készülődhetnek. Csak akkor van esélyünk, ha ki tudunk még termelni

Dsida Jenő:

Pünkösdi várakozás

Vén hársfasor állja a templomot körbe,

lombjai árnya mint sötétzöld sátor —

Hej, igazi magyarok ezek a hársfák,

hős, leveles tábor ez — egyenes bátor.

Ha távolabb csendesen mélázva állunk,

megüti fülünket orgonás ének,

és úgy látjuk végig a magyar hársfákat,

mintha lassan a dombra mennének.

Mennének szomorú, egyenes sorban

mint tört népek nagyja, ki megváltást vállal

és mutatnák magukat széles e földön

és mennének szállni a néma halállal.

Mi távolról mélázunk Nagypéntek álmán,

s hogy szebb lenne lelkünk, ha Húsvétra vár.

Még kétezer év előtt keresztfák mentek,

most magyar fák mennek a Kálváriára.

(1925)

mindenek előtt egy olyan politikai erőt, amely anélkül, hogy szembenne a globalizációs fallal, képes minket annak oldalvizein a remélt jövőbe el- és átvezetni, és képesek leszünk ezt az erőt hatalomra is juttatnunk. A nagy munka csak ezután kezdődhet el. A nemzetet kell restaurálni. S ebben a munkában nem az anyagi, a gazdasági lemaradás a legveszélyesebb, hanem az erkölcsi, a tudati torzulás, melynek alanyai és elszenvedői vagyunk.

A komposztálódott nemzetnek a szó szoros értelmében saját humuszából kell újjászületnie. Azt kell elérnie, hogy ezen a csodálatos táptalajon ne mások tenyesszenek, hanem egy új magyarság és egy, azt vezetőni képes új magyar lelki-szellemi elit. Egy olyan, amelynek egyetlen ismeretőjele a tudás és a becsület mellett a nemzet szolgálata.

A történelemben semmi sem lehetetlen. Sikerülhet.

Trianon szó szoros értelmében vett revíziója már nem elképzelhető, de a Kárpát-medence magyarságának számbeli és minőségi gyarapodása annál inkább, s akkor visszatér hajdani, sokat emlegetett vonzereje, spontán asszimilációs vagy reaszimilációs képessége is. Vigyázat, nem veszedelmes elméleteket akarok hirdetni, csak visszatekintek a történelemben. Számbeli fogyatkozásaink kiegyenlítését sokban segítette az a beolvadási hajlam, melyet ez a vonzerő ébresztett a velünk élő nemzetiségekben. Ezt erőszakolni soha többé nem szabad, nem is tettük, csupán halvány kísérleteink voltak s arra is ráfizettünk, de ahol magától jelentkez, ott megakadályozni sem kell. Egyre inkább elfogadják világszerte azt, hogy az egyén nemzetiségét maga vállalja, és ez annak a kultúrának és nyelvnek a felvállalását jelenti, amelyik számára a legelfogadhatóbb. Arra még van esély, hogy a magyar a Kárpát-medence meghatározó nemzete legyen. Erre a múltja s az annak során felhalmozott mérhetetlenül sok értéke feljogosítja, de soha sem mások ellenében. Lehet velük, lehet értük, de soha sem ellenük.

Amikor Trianonról elmélkedünk, elengedhetetlen Makkay intelmének felidézése a magunk revíziójáról, az önkritikus nemzeti önismeret, a hibáink tanulságaiból eredő sok tapasztalat felhasználása.

Ha tehát gyásznapot tartunk, mégsem elképzelhetetlen, hogy akár az egyén vagy a család, a kisközösség és a nemzet is épüljön belőle, saját humuszán tenyészve munkálkodjon felvirágzásán, fájdalmainak feldolgozásával készüljön a jövőre, vagyis (és mégis) egészséges gyászreakciójával a megmaradást szolgálva.

Nem siránkoznunk kell tehát, hanem tanulnunk, erőt merítenünk, példákat keresnünk és municiót eljövendő kis csatákhoz, napi vitákhoz, nagy küzdelmekhez, hosszas munkálkodásokhoz, a jövő felépítéséhez.

Súly alatt a pálma! És utána azonnal a magyar minőség Németh László-i imperatívusza. Az ősi hibák s az új kísértések felismerése, a feltettük megvívni szükséges győztes harc magunkkal és persze szervezett és szervezetlen ellenfeleinkkel - még előttünk áll.

És mindenek között a legnagyobb feladat, a demográfiai veszedelem leküzdése. Az áldozatvállalás a jövő generáció biztosítása érdekében. Trianon egyetlen igazi ellenszere, a legbékésebb és legbiztosabb revízió a magyarság számbeli fogyásának gyökeres megfordítása, Kárpát-medencei jelenlétének számbeli fölényt is mutató hangsúlyosítása volna. Ez ellen senkinek sem lehetne szava, de ezt remélni nagyon nehéz akkor, amikor éppen a globalizáció tesz meg mindent ez ellen, s amikor a tömeg tudatilag oly mélyre süllyedt, a politikai szándék pedig éppen ellenkező irányba hat, amikor a humán reprodukcióban ellenérdekelt, annak ösztönét kioltó társadalmat építenek a nemzet érdekeit tagadó erők.

Igen, ez van most minálunk, de sehol nincs megírva, hogy ennek így is kell maradnia.

Ehhez kívánok erőt, reménységet, küzdőképességet, munkakedvet, s főleg a legfelső segítségbe vetett töretlen hitet. Mert feladatunk van ezen a tájon, és ennek minden tehetségünkkel meg kell felelnünk.

A feladat szépsége és fontossága megérintette és áthatotta azokat a barátainkat és azokat a közösségeinket, akik aktívan vállalnak részt az EKOSZ munkájából, és ennek az erőfeszítésnek összefogó erejét a kedves olvasó most is kezében tartja. Ez a 18 éves ÁTALVETŐ.

Leányfalú

✍ Szász István Tas

(Az írás alapjául az Izsáki Erdélyi Kör által szervezett Trianon-napon, 2007. június 8-án elhangzott beszéd szolgált)

A világhálón közreadott dolgozat a magyar belpolitika „gyurcsányi” fejezetét elemzi, viszont következményeiben a teljes Kárpát-medencét, benne az össz-, így az erdélyi magyarságot is érinti, ezért mindenképp fontosnak tartjuk lapunkban is közreadni.

A politikai helyzet elemzése a 2008. február 18-i Gyurcsány-értékelés ellenpontjaként

(Hogy mindenki tisztán lásson!)

A 2007. év az 1989-es politikai változások óta a leghosszabb év volt. A 2007-es év 2006. szeptember 17-én kezdődött és valószínűsíthetően valamikor 2008. március 9-én fejeződik be a népszavazással. Ez a hosszú esztendő változatos, fordultatos év volt. A politikai paletta átrendeződése helyett politikai pótcselekvések sokaságát hozta. Egy nagyon fontos momentum köré koncentráldott minden: a gyurcsányi hatalmi gyakorlási rendszer, azaz egy majdnem-diktatúra teljes kiépítése köré.

A Gyurcsány-rezsim rendszerének kiépítése

Gyurcsány Ferenc a 2007-es évben kiépítette és megszilárdította a hatalmát az MSZP-n belül. A politikai csatározások során folyamatos hatalom- és erőkoncentrációt hajtott végre, a saját családi kapcsolati tőkét és üzleti partnereit bejuttatta az állami irányításba. Az MSZP-t ezalatt az időszak alatt sikerült betagoznia a hálózati rendszerbe. Az MSZP vezetői által korábban eltartott vállalkozások a gyurcsányi network hálózati rendszerétől kapják már a megrendeléseket. Ehhez a körhöz csatlakoztak a helyi szocialista hálózat közepes forgalmú vállalkozásai. Ezzel egy olyan átfogó gazdasági-politikai hálózat jött létre, amely alkalmas a pártfinanszírozás egy kézben való koncentrálására. Ennek egyik látványos eleme - lelepleződése - volt a Zuschlag-ügy, és a helyzet komolyságát Karsai dühös nyilatkozata mutatja.

A politikai struktúra meghatározása

A Gyurcsány-rezsim a média-megjelenések által érzékelhető, és gazdasági eszközökkel kontrollált politikai irányítási módszer. Lényegét tekintve az állam túlzott újraelosztó szerepének fölismerését kihasználó forrás-kontrollon, egyszemélyi döntésen alapuló politikai rendszer.

Történelmi példákat tekintve talán a Juan Domingo Peron által kiépített félfasiszta neoliberais kvázi-diktatúrához hasonlítható. A példa annál is inkább megáll, mivel Peron szociáldemokratának tartotta magát. Bár Peron szimpatizált az olasz fasizmussal, ő maga nem hozott létre klasszikus értelemben vett totális diktatúrát. A fasiszta modell egyes elemeit akarta alkalmazni Argentínában, mert azokban a megkésett tőkés fejlődés felgyorsításának biztosítékait látta. Ennek része volt a jobboldali szociális-gondoskodó állam megteremtése, a későbbiekben a szociális gondoskodáson keresztül szavazat vásárlás, majd a második ciklusában ezt a „gondoskodó államot” felszámolta.

A Gyurcsány-rezsim politikai viselkedése sokban hasonlít a félfasiszta államszervezéshez. A termelő komplexumok magántulajdonúak, de termelésük nyereségességét az állami támogatás biztosítja. A társadalmi pénzek magáncégek beruházásaiban kerülnek befektetésre, lehetőség szerint külföldön, ahol a társadalmi ellenőrzés ezt nem éri utol. A nagy cégek felügyelő bizottsági posztokat biztosítanak a Gyurcsány-network tagjainak, akik a pozíciók halmozásával biztosítják a szolgáltatások és a hűség ellenőrzését.

A Gyurcsány-rezsim gazdaságpolitikája

A gyurcsányi gazdaságpolitika nagyban hasonlít a Peron-féle politikára, azzal a különbséggel, hogy amíg a peronizmusban az államot vállalatokat adták ki „hűbérbe”, addig a Gyurcsány-hálózat valódi magántulajdonba veszi az állami eszközöket. A különbségek azonban itt ki is merülnek. Argentína vidéki lakosságának elszegényedését a peroni gazdaságpolitika okozta. Az IMF által preferált pénzek egy lépésben kerültek a Peront támogatók kezébe. A Gyurcsány-hálózat tagjai az EU források és az állami kölcsönök elégetésével építették le a prosperáló gazdaságot.

A Magyarországon folyó gazdaságpolitika három alapelvből áll: (1) szélesíteni a kiszolgáltatott elszegényedett népréteget, akik az állami újraelosztástól függenek; (2) a rétegek egymással történő versenyeztetése a folyamatosan csökkenő, szándékosan csökkentett

forrásokért; (3) egy önfinanszírozó szűk elit létrehozása, amely korlátlanul rendelkezik az állami fő bevételi források szétosztása felett.

A kiszolgáltatott rétegek folyamatos szélesítése tisztán gazdasági eszközökkel történik. A folyamatosan növekvő költségteher és a csökkenő vásárló értékű bérek létrehozták a kiszolgáltatott alsó-középosztályt. Az alsó- középosztálybeliek és a szegény rétegek egymással versengenek az ágazati béralakulásban a központi támogatásokért, ezek a jelenségek a jelenlegi struktúrában akár munkahely szert is meghatározhatók.

A pénzek - források - elosztása magáncégeken keresztül történik. Ezek a cégek elképesztő vagyonok felett diszponálnak: az állami bevételek újraelosztása pályázati rendszeren, illetve közbeszerzésen keresztül történik, ahol a bonyolítók 12%-os fix profittal dolgoznak, és a cégek, amelyek a fejlesztési munkákat elvégzik, a számlázáskor 100%-os profitot érvényesítenek.

A mozgásteretek szűkítése

Ellentétben a demokrácia politikai felfogásával, a Gyurcsány-rezsim a minden értelemben vett választások korlátozására épül. Gyurcsány Ferenc hatalommegtartási módszerének egyik legfontosabb eszköze a mozgásteretek szűkítése. A rezsim mindenki, minden értelemben vett mozgásterét szűkíti. Ez négy elem köré csoportosítható: (1) támogatói; (2) ellenzék; (3) önkormányzatok; (4) civil társadalom.

(1). Gyurcsány Ferenc az MSZP mozgásterét a minimálisra csökkentette. Az MSZP-n belüli mozgolódásokat a források ellenőrzése alá vonásával – koalíciós egyeztető tanács, kormánytanács (a tulajdonképpeni kormányzó tanács) - sikerült megfojtani 2007 augusztusában. A december körül kialakuló elégedetlenséget a források elzárásával való fenyegetés, folyamatos zsarolás, és a túl jó időben és jókor történt, MSZP-s politikuskok ellen elkövetett merényletkísérletek együttesen kezelték. Ennek látható jele volt a Hiller István elleni merényletkísérlet (miután ő Szilivel tárgyalt egy lehetséges új MSZP-vezetésről.) Nem állítható bizonyosan az összefüggés, de taktikailag a merényletek túl jól jöttek Gyurcsánynak hatalma megerősítéséhez, attól függetlenül, hogy a rezsim kiszolgálói vagy ellenzői állnak mögötte.

(2). Gyurcsány Ferenc az ellenzék mozgásterét is beszűkítette. Zseniálisnak mondható taktikával a szélsőséges - valójában radikális - elégedetlenségek megnyilvánulását sikerült összemosni a Szövetségek (Fidesz és szövetségesei) tevékenységével. Ez kivette a szövetségek kezéből a kezdeményezést 2006. októberében, és meggátolta az előrehozott választások utcai kikényszerítését, sztrájkokkal, utcai tüntetésekkel. Ez időt adott Gyurcsánynak az erők további koncentrációjára, megerősödésére, a gazdasági újraelosztási rendszer teljes maga alá gyűrésével a 2007-es esztendőben.

A Szövetségek mozgásterét a civil hatalomváltásra korlátozódhat. A beszűkült mozgásterben azonban a Szövetségek képesek voltak egy anti-gyurcsányista platform létrehozására, amely lassan eléri a 2006. őszi tüntetések kényszerítő politikai erejét. Ez 2007. decemberére jól körülhatárolható szervezetekből áll, melyek civil tagja a LIGA, politikai tagja a Szövetség, gazdasági oldalon a MKIK és az MGYOSZ áll. Az anti-Gyurcsány platformot jól láthatóan a gazdasági lehetőségek, gazdasági mozgásteretek és a gazdasági források szűkítése, szűkülése kovácsolta egybe. A platform ideológiai alapú: az autoriter - kvázi diktatúra - elleni összefogásról van szó.

(3). Gyurcsány Ferenc az önkormányzati rendszer átalakításával, az önkormányzatok forrásainak központosítását teremtette meg. A 2006. október 1-én elszenvedett vereség után a forrásszűkítés taktikája mellett döntött. Lampert Mónika és azt követően Bajnai Gordon ennek a feladatnak a végrehajtói. A rendszer antideмокratikus voltának ez a legjobb bizonyítéka, hiszen az Alkot-

mánybíróság (AB) 2007. novemberi határozatában szólított fel a megyei önkormányzatok mozgásterének visszaállítására, ezt azonban a Gyurcsány-rezsim egyszerűen figyelmen kívül hagyta: a 2008-as évre nem irányzott elő költségvetési forrást a hivatali működtetésre – azaz közvetlen, egyértelmű bizonyítékát adta, hogy nem akarja betartani az alkotmányos kereteket.

(4). Gyurcsány hatalomgyakorlási módszerének az egyik legfontosabb területe - ha nem a legfontosabb módszere - a civil társadalom megfélemlítése. Ennek eszköze az egzisztenciális problémákkal való folyamatos fenyegetés. Ennek első lépése 2002-ben a 23 millió románnal való riogatás volt, amely Lengyel László egyik írása szerint az életmód-dicsékvésre, az életmód-féltésre alapozódott. 2004-ben a kettős állampolgárságról szóló népszavazás a következő állomás volt ebben a játszmában. A végső dőfést azonban a 2006. őszi kormányellenes tüntetések vérbefojtása, 2006. és 2007-ben a lakossági adósságszpirál kialakítása, és 2008. januárjában a forint zuhanórepülése együttesen adta meg.

A civil társadalmat teljesen sikerült megfélemlíteni: a sztrájkok támogatása egzisztenciális okokból csekély, a spontán utcai megmozdulások a titkosszolgálati provokációk és a rendőrség (ismételten bebizonyosodott) törvénytelen magatartása miatt immár elképzelhetlenek

A Gyurcsány rezsim támogatói háttéré

A Gyurcsány rezsim alapját négy fő érdekcsoport! képezi: (1) kelet-európai üzleti-titkosszolgálati háttér; (2) magyarországi nagyvállalkozók; (3) magyar szervezett bűnözés; (4) nemzetközi befektetői kör.

(1). Magyarország gazdasági fejlődésének akadályozása a szlovák és román titkosszolgálatok egyik kiemelt feladata 1995 óta. Az 1998. és 2004. között elindult fejlődés leginkább a szlovák politikai vezetést és a kapcsolódó volt szovjet titkosszolgálati üzleti network-ot veszélyeztette. Az Orbán-kormány által felvállalt „Európa gazdasági közepe” program veszélyeztette a KGB hálózatán keresztül működő orosz kelet-európai terjeszkedést, mivel egyértelmű és visszafordíthatatlan nyugati orientációt alakított volna ki. A magára találó magyar gazdaság a szlovák államot közvetlenül veszélyeztette, a román államot közvetve. Mindkét államnak időre volt szüksége ledolgozni a gazdasági hátrányt. Ezért minden segítséget - pénzügyi, politikai és gazdasági - megadtak a Gyurcsányt támogató Apró-klánnak. Emlékezzünk arra, ahogy a szlovák titkosszolgálat nyilatkozataival támogatta gyurcsányék 2006-os kampányát, illetve emlékezzünk a K&H ügy román számlaira.

A gyurcsányi hatalomátvétel annak volt az eredménye, hogy a támogatók Medgyessyvel nem látták biztosítva azt, hogy 2006-ban az MSZP meg tudja tartani a parlamentben a 30% fölötti pozícióját. A Szövetségesek 2/3 fölötti győzelme a politikai rendszer stabilizálását jelentette volna Magyarországon, az ország politikai újraegyesítését és gazdasági struktúraváltást.

(2). A külföldi titkosszolgálati háttér túl magyarországi nagyvállalkozók támogatták a Gyurcsány-rezsim megerősödését. Számukra a Szövetségesek hatalomra kerülése az állami források megszűnését és a valódi versenyhelyzetben vagyonszerzést jelentettek volna. Ennek jó példája a Wallis és a többi, a szocialistákhoz köthető vállalkozás 2000. és 2006. közötti mérlegeredményei. Jól látható e kimutatásokban, hogy 2003-tól jelentősen megnövekednek e cégeknek a bevételei. A nagyvállalkozói csoport ez alatt az öt év alatt teljes egészében leszívta az állam tartalékait. A nagyvállalkozói kör kezébe került minden, ami pénzt hozhat az államon belül, ez



Malom

egészségügy és a rendőrség a kivétel. A tulajdonosi kör az orosz titkosszolgálat fedőszervein keresztül szlovák, román és magyar volt titkosszolgálati, rendőrségi tiszték, illetve a magyar kormánypártok tagjaiból áll. Ki kell emelni, hogy a befektetési alapokon keresztüli tulajdonlás (ingatlanok, gáz és olajipar, logisztika, és végül most az egészségügy) egyfajta biztosítékként működik Gyurcsány Ferenc kezében.

(3). A politikai hatalom és a magyar titkosszolgálati és rendőri felsővezetői kapcsolatokon keresztül kiépült magyar maffia közös vállalkozásában az a gazdasági rendszer, mely az állami forrásokon keresztül próbálja tisztára mosni az olaj-és kábítószer jövedelmeiket.

A Gyurcsány-rezsim fenntartásában a politikai vezetésen kívül a jelenlegi rendőri felső vezetés a leginkább érdekelt. A mai magyar rendőri vezetés - néhány kivételtől eltekintve - a magyar titkosszolgálati network embereiből áll. Ezek legtöbbször nagy értékű bűncselekményekkel - vám- és kábítószerügyek - komoly vagyonokra tett szert, és ezeket off shore cégeken, befektetési alapokon keresztül részvényekben, itthon fektette be cégekbe. A rendőrség közben tartását ezért ezek a maffiához közel álló szolgálati és rendőrségi főtisztek végzik. Ezt a legtöbb, valamit magára adó nyugati szolgálati, korrupcióellenes és politikai elemzés leírja. (Emlékezzünk a kijelentésekre: a maffia beépült a politikába, a maffia beépült a rendőrségbe...)

(4). Az elemzések szerint Magyarországon a jelenlévő kelet-európai maffiatörke kifejlesztésére tett kísérletnek lehetünk tanúi a Gyurcsány-rezsim alatt: az EU-pénzeket keresztül kívánják kelet-európai bűnözők tisztára mosni olaj-, drog-, fegyver- és embercsempészetből, emberkereskedelemből származó pénzeiket. Ehhez a Bajnai Gordon vezette minisztérium hozzáállása kiváló lehetőségeket biztosít. Ennek egyik látványos megjelenési formája a Zuschlag-ügy, és ezért folytak be olyan lassan a gazdaságba az EU-pénzek. A gyurcsányi rezsim tulajdonképpen bizonyos szempontból a kelet-európai volt titkosszolgálati network fedőszerveinek tekinthető. Ezért volt kulcsfontosságú Laborc Sándor kinevezése, hiszen ő az egyetlen, aki a teljes hálózatot személyesen ismeri (szlovák, román, bolgár és orosz, kínai csoportokat).

A nemzetközi befektetői kör adja az egyik leglényegesebb támogatást a Gyurcsány-rezsim részére. A befektetők személyéhez való kötődés Gyurcsány egyik hosszú távú célja volt 2007-ben. Az osztogatás során felvett állami kölcsönöket a kölcsönt adók cégein keresztül égette el. Ugyanakkor a kölcsönök visszafizetésére garanciát vállalt, hozzákötötte magát a visszafizetéshez, és ezzel zsarolja az adóssághfinanszírozókat. (Politikai változás esetén az új kormánynak - a törvénytelenségek miatt - lehetősége lehet - lesz bizonyos adósságok szanálására vagy átütemezésére.)

Az egészségügy privatizációja a végső lépés a Gyurcsány-rezsim kezében: a londoni klub befektetői körének, illetve egészen pontosan a személyéhez kapcsolódó network-hoz kötése az államadósságot finanszírozó magánbefektetők számára teszi lehetővé az egészségügy privatizációját - EBRD, saját személyes lekötéltjei, jelenlegi rendőrségi, szolgálati vezetők és főhivatalnokok off shore cégeken keresztül, MSZOSZ, ÉT, stb. A tulajdonképpeni cél bebetonozni a hálózatot, visszafordíthatatlanná tenni a folyamatokat és a társadalmi mobilitást befagyasztani.

A gyurcsányizmus hatalmi eszköztára

A Gyurcsány-rezsim három fő eszközre számíthat: (1) a média; (2) rendőrség; (3) a magyarországi lakossági bankok, pénzügyi alapok. A rendszer fenntartásához és radikali-

zálásához ezt a három hatalmi tényezőt a gyurcsányi network teljesen maga alá gyűrte.

(1). A médiában 70%-os túlsúllyal rendelkezik a Gyurcsányt támogató network. A gyurcsányi rendszert kiszolgáló média folyamatos állami támogatást kap és ezt megszolgálóan teljesíti az igényeket. A média legyűrésének legjobb példája az RTL Klub és a TV2 esete - mindkét csatorna engedélyét enyhén szólva is vitatható módon hosszabbították meg és törvényileg akadályozzák a digitális műsorszórás bevezetését, fenntartva a két csatorna 70% feletti - azaz gyakorlatilag teljes - monopóliumát. Cserébe ezek a cégek a reklámlehetőségeket és a híreket a gyurcsányi network igényének megfelelően szállítják.

(2). A hatalmi ágak közül a rendőrség megszerzése ment talán a legsimábban. A rendőrség gyakorlatilag mára a magyar maffia fedőszerve. A felső vezetők - kevés kivétellel - a Gyurcsányi network-hoz tartoznak. A rendőrség állományának 15-30%-a folyamatosan büncselekményekből tartja el magát és családját az egzisztenciális kiszolgáltatottság miatt. Ezeket a vezetést megbocsátható stikliknek tartja, ezzel zsarolva őket. A rendőrségi vezetés képtelen felszámolni az illegális piacokat a Fővárosban (ilyen a budapesti belvárosban három is működik) - vajon miért? A rendőrség ezért nem a demokratikus rendszer - az EU és a Magyar Alkotmány - védelmezője, hanem a rezsim egyik leghívebb kiszolgálója. Ennek oka a törvényi szabályozás és a magyar igazságszolgáltatás elképesztő állapota: egy munkaügyi ítéletre akár 2-4 évet is várni kell, illetve a bírósági ügyekben sok esetben kifogásolható az eljárás korrektsége, például a Postabank ügyben.

(3). A jelenlegi rendszer legfontosabb támogatói a lakossági bankok. A személyi, illetve fedezeti hitelek politikai megrendelésre adják ki a lehető legenyhébb feltételekkel. A hitelekkel keletkező veszteségeket a bankok az állampapírokon keresztül, illetve a vállalkozók finanszírozásán és néhány vitatható elszámoláson keresztül hozzák be. A bankrendszer ezáltal tulajdonképpen finanszírozza a gyurcsányi rezsim működését, hiszen a létrehozott lakossági adósságspirált fenntartja, annak ellenére, hogy veszteséges a lakossági üzletág. A működés során azonban extraprofitok is keletkeznek, ilyen például az állampapír üzlet (az államadósság finanszírozása). Ez akkora haszonnal jár, hogy finanszírozhatják a kormány működését a lakosságon keresztül.

Válságtünetek

A gyurcsányi rendszer 2007. végére stabilá vált, ugyanakkor elidegenedett a társadalomtól. Elérte azt a pontot, ahonnan nincs visszatérés az eredeti rendszerhez, a rendszerváltás rendszeréhez. Meglátásom szerint két út van: (1) a rendszer összeomlik; (2) a rendszer megszilárdul.

(1). Az első esetben két forgatókönyv létezik: a Szövetségesek kiharcolják az előrehozott választásokat 2008-ban, hogy 2009. májusában az EU-választásokkal együtt meg lehessen azokat tartani. Ez a jobbik forgatókönyv. A rosszabbik, hogy a network végrehajt egy látszatváltást. Szóba kevés ember jöhet, talán Bokros Lajos, illetve a gazdaságból előbányászott, varázslónak beállított közép-szintű network-tagok. Közepesen rossz forgatókönyv ebben az esetben Szili, Hiller, és az 57-ek. Ebben az esetben az MSZP egyik platformja „megcsinálja” a népszavazás után (2008. március) a valódi váltást, és 2010-ben 25 és 35% között sikerül átmenteni a pártot, míg a network az SZDSZ-szel együtt háttérbe húzódik.

(2). A második esetben - a rendszer megszilárdítása esetén - nagyon komoly kivándorlási hullám fog megindulni 2010 és 2011 környékén - akár csak 1956-ban.

Amennyiben a Szövetségesek nem tudják kierőszakolni a választásokat vagy egy teljes, 2/3 feletti győzelmet vizionálni, előre jelezni és 2010-re ezt végrehajtani, akkor a magyar 25 és 45 év közötti, több nyelvet beszélő műszaki és gazdasági értelmiség kivándorol. Számítani lehet kettő- és háromszázezer közötti számú, magasan képzett magyar munkavállaló kivándorlására. Ez esetben a magyar gazdaság teljesen tönkremegy és ez az EU versenyképességét megroppantja.

Az utóbbi forgatókönyv Gyurcsány hatalomban vagy a hatalom környékén való maradását eredményezi. Ez utóbbi forgatókönyv elsősorban a szlovák, szerb, román és orosz titkosszolgálatok által támogatott forgatókönyv. Ez az egyik fő menekülési lehetősége Gyurcsánynak. Ez esetben alkupozióját kihasználva az oroszoknak játssza át a Kárpát-medencét, Ukrajnát és a Kelet-Balkánt.

Az egészségügyi privatizáció valódi célja

A magyar egészségügyi privatizációs törvény lehetőséget biztosít a pénzek OECD országokba való befektetésére. Ezek között az országok között olyan régi, jól működő „demokráciák” vannak, mint Oroszország. A jelenleg kiépítés alatt álló déli gázvezeték-rendszerbe való befektetés látszik a legbiztonságosabbnak a regnáló elit számára. A Kék Áramlat vs. Nabucco vitában egyértelműen lehet látni: a magyar neoliberális elit az orosz vonalat támogatja. Meg nem erősített hírek szerint, ahogy Schröder az északi, úgy Gyurcsány a déli orosz rendszer vezetője lesz.

A magyar egészségbiztosítási pénzek befektetése a Kék Áramlatba azt eredményezi, hogy Magyarország egészségügyi bevételei orosz felügyelet alá kerülnek és a gyurcsányi network ellenőrzése megmarad. Ezzel olyan zsarolási pozíciókhoz jut a network, amely alkalmas a hatalmuk részbeni átmentésére a gazdaságba, illetve a felelősségre vonás elkerülésére, a Szövetségesek teljes győzelme esetén is.

A magyar helyzet veszélyei

Jelen pillanatban úgy látszik, hogy az EU sorsa (és ezzel az USA sorsa is) Magyarországon is áll vagy bukik. A vezető amerikai és európai politikai körök nem ismerték fel a válságmintázatot, mivel az Irak - Irán és az elnökválasztás, illetve a kialakult pénzügyi válság-probléma körében körben járnak. A Demokrata Párt a Ház megnyerésével van elfoglalva, míg a Fehér Ház az Izrael által kiprovokált iraki háború problémáit igyekszik orvosolni. Az EU a szociális és gazdasági válsággal van elfoglalva.

A létrejött probléma sokban hasonlít a dél-amerikai és afrikai államokban feltalálható válságmintázatokra. A befektetési társaságok - IMF és EBRD - által generált problémák kormányválságokhoz vezetnek, amelyekben a rendpárti hatalmon lévő neoliberális - valójában libertin - elit a társadalom ellenére kormányozza az országot. A választások - a választási csalások és az Alkotmány figyelmen kívül hagyása miatt - lényegében nem változtatják meg a politikai erőtereket. A gyurcsányi network által használt módszertan sokban hasonlít a dél-amerikai politikai rendszerek viselkedési módszerére.

A helyzet több mint veszélyes. A gyurcsányi csoport - network - győzelme esetén a keleti hatalmak kezébe kerül az EU legfontosabb kereskedelmi folyosóinak ellenőrzése. A kisantant országai és a Gyurcsány-rezsim együttesen képesek lesznek az EU kereskedelmét átjatsznani az orosz partnernek, és megszületik az orosz eurázsiai kereskedelmi birodalom, amelynek egyik központi elosztója lesz a Kárpát-medence.

Végkövetkeztetések

A Gyurcsány Ferenc által kiépített rendszer nem demokrácia. A rendszer azért nem totalitárius diktatúra, mert az igazságszolgáltatás minden ágát még nem volt képes bekebelezni. Jelenleg a bíróság polgári ügyekkel foglalkozó része viszonylagos függetlenséget mondhat magáénak. Ez azonban csak a következő választásokig maradhat fenn, mert nagyjából ebben az időben - 2011 - éri el a szociális válság a felső-középosztályt. Ekkor a jogállamiság teljesen megszűnik és egy, Milosevics Szerbiájához hasonló, nyitott határral rendelkező diktatúra alakulhat ki. A politikai rendszer hasonlóan zavarossá válhat, mint az olasz politikai rendszer a '60-as, '70-es években.

A rezsimnek már nincs veszteni valója, az elkövetett cselekedetek miatt egy új rendszerváltás esetén mindenképpen felelniük kell. Jelenleg a félelem irányít: a network fél a felelősségre vonástól, ezért az időhúzásban érdekelt. Reménykedik, hogy valamely időpontban lesz alkalma saját magát átmenteni, vagy a győztes oldalon pozícióban maradni. A rezsim kiszolgálói közül az un. balliberális értelmiség és a rendőri felső vezetés az, amely a végsőkig ki fog tartani a rezsim mellett. Ezért törvényes hatalomátadás még 2010-ben sem várható. Valami hasonlóval fognak próbálkozni, mint 1989-ben: előre beépülnek a Szövetségesek közé és a nemzeti összefogás égisze alatt az átmeneti időszakban biztosítani kívánják a befektetések védelmét. A rendőrség akár törvénytelen eszközökkel is fenn fogja tartani - fenntartja - Gyurcsány hatalmát és biztosítani fogja a pénzek kimenekítését.

A magyar Alkotmányban megvannak a lehetőségek a helyzet kezelésére - a Köztársasági Elnök felszólíthatja az országot az Alkotmány 2§/3 értelmében az ellenállásra. A maffiamódszereket használó rezsim által megfélemlített közjogi méltóságok egyike sem meri felvállalni ezt a lépést, mert ez beismerése volna a saját te-

Ágoston András

Mi az, hogy korszakváltás?

Korszakváltás zajlik a Kárpát-medencében. Magyar-magyar (1), a kisebbségi magyar-helyi hatalom (2) és Magyarország-szomszédok (3) vonatkozásában is.

A magyar-magyar (1) viszonyokban bekövetkezett korszakváltásnak két vetülete van. Magyarországnak szembe kell néznie a kisebbségi magyar többpártrendszerrel most már nemcsak a Vajdaságban, de Erdélyben is. A kisebbségi közösségeken belül is megérett az igény a demokratikus belső pluralizmusra. Nemzeti érdek, hogy ezt az igényt, amennyiben úgy látjuk, hogy létezik, a helyén kezeljük.

Tovább menve, mind a kisebbségi vezető politikusoknak, mind a magyarországi politikai elitnek szembe kell néznie a kisebbségi egypártokban dúló belső válsággal. Jó lenne közös nevezőre jutni egy fontos kérdést illetően. Ez a válság azért robbant ki, mert a helyi hatalmi elitnek akkor is mellőzik a magyar egypártok kormányzati felelősségvállalásra irányuló törekvéseit, ha azok vállalják a többségi által felállított bizalmi minimumot, vagy az igazi ok valami más? Például az, hogy az egypártokban az elmúlt csaknem két évtized alatt nem volt egészséges konku-

rencia és kialakult a helyi hatalommal és Budapesttel is kapcsolatot tartó szűk vezető réteg. Amely a nagy érdekképviselőben igencsak meggazdagodott. A dilemma szemmel látható: megmaradhatnak-e a Kárpát-medencében működő magyar kisebbségi egypártok versenypártos politikai alakzatnak, vagy sem? Esetleg arra van szükség, hogy profilt váltsanak? Lehetséges, hogy a továbbiakban csak akkor van létjogosultságuk, ha vállalják a magyar autonómiáért folytatott küzdelmet?

Miben áll a korszakváltás a kisebbségi magyar-helyi hatalom (2) viszonyában? Külsőleg annyi látszik, hogy a magyar egypártok hiába ácsingóznak, rendre kibuknak a szomszédos országok hatalmi struktúráiból. Leginkább annak a reménye nélkül, hogy oda valaha is versenypártokként visszakérüljenek. A kérdés az, hogy a szomszédos országokban az EU-csatlakozás után, vagy mint Szerbiában az EU-udvarlások fogadása közepette, valóban nincs szükség demokratikus magyar zertollra a kalapjuk mellett? Netán arról van szó, hogy a kisanant országainak politikai elitje saját (nemzet)államát a továbbiakban

kisebbségek részvétele nélkül akarja kormányozni? Esetleg mindkét ok egy időben reális?

A Magyarország-szomszédok (3) vonatkozásában zajló korszakváltás egyértelműen legfontosabb kérdése: dominánssá vált a szomszédos országokban a kisanant-szellemisége, vagy sem? Mondhatjuk-e a menetrendszerűen érkező, a magyar diplomácia arcán elcsattanó pofonokra azt, hogy azok az EU-ba való beilleszkedéssel járó nehézségek, vagy nevének nevezve a gyereket ki kell mondani: a sokszor szélsőségesen nacionalista megnyilvánulások egy újraéledő politikai szisztéma részei, s ezért védőmechanizmusokra van szükség? Amennyiben a kisanant-szellemiség megnyilvánulásait reális veszélyként érzékeljük, felmerül a kérdés, milyen irányban kell keresni a hatékony védekezés lehetőségét?

Hatékony volt-e a kisebbségek hídszerének sulykolása, a kisebbségi egypártok ütköző zónaként történő felhasználása, vagy sem?

Íme néhány azokból a dilemmákból, amelyek a Kárpát-medencében élő magyarok körében zajló korszakváltást kísérik.

vékenységük kudarcának. A hivatalnoki réteg illetve a rendőrség nem fog közbelépni.

Lehetséges forgatókönyvek

Mindezek ellenére a helyzet nem reménytelen. A lakosság türelme kezd elfogyni, mert a közüzemi számlák a fogyasztói kosárban lassan túllérik az 50%-os lélektani határt. Ma Budapesten egy átlagos dolgozó fizetése 12%-át fizeti ki azért, hogy elmenjen dolgozni és 55%-át azért, hogy legyen víz, villany és fűtés. Ez a helyzet társadalmi robbanással fenyeget.

Ennek kezelésére a Gyurcsány-rezsimnek láthatóan nincs, és nem lehet forgatókönyve.

A Szövetségeket láthatóan azzal zsarolják, hogy ez könnyen elsöpörheti a teljes politikai elitet. Ehhez bevetik a teljes közvélemény-kutatást és minden rendelkezésre álló eszközt.

A közvélemény-kutatások jelenleg óriási bizalomhiányt mutatnak a politikai elitel szemben. A helyzet az, hogy nem azonos okokból, - bár ezt megpróbálják elhíttetni a rezsim kiszolgálói - nagy az elégedetlenség. Ez nagyon fontos!

A Szövetségek támogatása a kormánnyal szembeni tevékenységükben jelenleg 78% fölötti, tehát 2007-i mérések alapján a társadalom a rezsim ellen és a Szövetségek mellett van.

Akkor miért az elégedetlenség? Mert a választók nem értik, hogy „miért nem tesz valamit a FIDESZ”. Lakossági szempontból minden nap a jelenlegi rezsim alatt további szenvedést és további kint, reménytelenséget hoz. Ezzel szemben politikailag bele kell fojtani a gyurcsányi rezsim diktatúráját a saját szennyébe. Az elkövetkező ezekből az alapelvekből kiindulva levezethetők.

Három valódi alternatívával rendelkeznek a Szövetségek:

- A Köztársasági Elnök a jogállamiság megszűnésének veszélye miatt felmenti Gyurcsány Ferencet esküjének megszegése okán, mivel az egészségbiztosítási törvényt nem hajlandók népszavazási kontroll alá vetni. Erre lehetősége van. Ezt nemzetközi visszhangja miatt szintén lehetetlen lenne kimagyarázni. Ez egy „nemzeti egységkormány” megalakulását feltételezi. Ez az egyik legvalószínűbb forgatókönyv.

- A győztes, nagyarányú népszavazási részvétel után visszaadja a Szövetség tagjai a képviselői mandátumokat. Ebben az esetben előrehozott választások lesznek, még ősszel. A kormány ezt nem tudja kimagyarázni sem nemzetközileg, sem itthon. Ez a közvélemény-kutatási adatokat ismerve 90% fölötti támogatást eredm-

nyezne. Talán ez járna a legkisebb társadalmi megrázkódtatással. Ennek közepes valószínűsége van.

- A Szövetségesek megpróbálják négyszer megverni 24 hónap alatt a Gyurcsány-rezsimet a választásokon, népszavazáson. Ez a Szövetségesek számára a legkockázatosabb út. Ennek a forgatókönyvnek az oka: a társadalmi krízis elkerülésének vágya. A Szövetségesek megpróbálják megfojtani a MSZP-SZDSZ-MDF által kialakított rendszert. Siker esetén a rendszerváltás libertariánus (szabados - ököljogon alapuló) rendszere megszűnik és egy teljesen új nemzeti politikai rendszer alakul ki. Ez utóbbi a teljes megsemmisítésbe taszítaná a jelenlegi politikai rendszert, a támogatóit és a pénzügyi háttér-finanszírozókat.

A két utóbbi változat az, amely elfogadható és nem biztosítana menekülő utat a gyurcsányi network-nak. Ezt látta át Orbán Viktor és a tanácsadói háttér, amikor a népszavazási kezdeményezést megindították. A Gyurcsány mögött álló politikai elemzők és a rezsim kiszolgálói ezért próbálták akadályozni a népszavazást. Az MSZP-párttagoknak egyetlen lehetősége van a menekülésre, időben kiszállni valahol a 10-15%-os támogatottság környékén.

Befejezésül

Joseph Stiglitz szerint a posztmodern korban a háború eszköze a gazdaság. A gazdaság az, amely meghatározza a társadalmat. A valódi fegyveres konfliktusok nem mások, mint a gazdasági rendszereken kívül esőket belekényszeríteni a gazdasági háborúba. Magyarországon egy gazdasági eszközökkel vívott polgárháború folyik. Az MSZP-SZDSZ által folytatott gazdasági polgárháború - háború az ország ellen - a végéhez közeledik.

Hasonlót átél már a társadalom a 1950-es években, az akkor hasonló módszereket használó kommunista rezsim hat év után fuladt bele a működésképtelenségbe. A vázolt forgatókönyvek közül az utolsó esetben az MSZP-SZDSZ konglomerátumot a teljes megsemmisülés fenyegeti. Ez a végét jelenti az 1949-ben létre jött és 1956-ban, 1989-ben megreformált államkapitalista <state capitalism> autokratikus államrendnek. A kérdés az, hogy mikor veszi észre az MSZP-SZDSZ, hogy ki kell szállni a hintából, és lesz-e elég bátorsága hozzá a képviselőknél? És a legnagyobb kérdés: van-e elég kitartás a társadalomban, hogy megvívja modernkori szabadságharcát, polgárháborúját a 60 éves diktatúra ellen, melyben csak négy éven keresztül volt remény.

Olgyay Szabó Attila

Szász István Tas

A provokáció vokációja

A zsidókhöz írt levél 12

14. Kövessétek mindenki irányában a békességet és a szentséget, a mely nélkül senki nem látja meg az Urat
15. Vigyázzán arra, hogy az Isten kegyelmétől senki el ne szakadjon; nehogy a keserűségnek bármely gyökere, fölnevelkedvén, megzavarjon, és ez által sokan megfertőztetessenek.

Mostanában a bennem felhalmozódó felháborodástól vezetve gyakran gondolkodtam azon, hogy a belőle fakadó irónia helyes reakció-e részemről? Van-e értelme azon túl, hogy lelkem viharzását vagy közvetve a hozzám hasonló állapotba kerültekét valamelyest levezeti?

Messzire szakadt barátom magyaráz nekem bölcs szavakkal, előbb úgy általában, s aztán a pillanatnyi helyzetre alkalmazva. Magyaráz és minden szava igaz, s amit mond, mégis úgy érzem, hogy itt és most alkalmazhatatlan: Ne háborodj fel, mondja. Ezzel csak az ellenfélnek használsz. Nevet a markába, ő akarta ezt. Dobjad vissza kenyérrel s meglásd lassan hozzád szelídül. Először még szinte elszégyellem magamat. Igaza lehet a messziről jött embernek. Igaza?

Hiszen mi itt ezt már ezerszer megpróbáltuk és a válasz alantas röhej volt, a gyengeség jelének érezték. Sőt a hosszú távú türelem időt adott nekik arra, hogy az országot kétségbejuttató helyzetbe taszítsák.

Mit tehet a keresztény konzervatív ember, a hozzá hasonlókból álló tábor? Vár az európai demokrácia szabályai szerint? Igazat mond az erkölcs mindenütt érvényes szabályai szerint? Elhatárolódik mindentől, amitől elvárják? A méltatlan támadások mián pedig éjjel- nappal sütteti a dobálni való kenyereket?

Alant a közönség vagyis a tömeg, akik számára e piszkos játékokat megrendezik nálunk, már nem a valódi értékekre van szocializálva. Náluk már elérték, hogy a fogyasztói társadalom talmi csillogása, a globalizáció kellemesen könnyű szellemi rakományt igénylő értékrendje, a fellazított erkölcs vonzó világa legyen a mérce és a megálmodott cél.

Amott magasan a politikai osztály hatalomban levő oldala pedig nem csupán ezzel ellentétes értékrendet képvisel, hanem ezt is meghaladván mindent és mindenkit, ami és aki nem hozzá hasonlatos, az ellenségének tekint, s egyben semmibe vesz, sőt alantas módon megtámad. Hatalmi mámorában, mely nem csak erkölcsileg, de az aktuális helyzetben különösen indokolatlan, már nem is próbálja diplomatikusan kezelni, sőt! Provokálja. Kihívó viselkedéssel, tüntető süketiséggel, csúsztatással, félremagyarázással (amivel utólag akár nagy ötlet gyanánt is képes eldicsekedni), hazugsággal, alig leplezett disznóságainak és disznólkodóinak megvédésével, az ellenfél besározásával, és sorolhatnám.

Velük szemben mire megy a konzervatív a maga kényelmetlen kötelmeivel, korlátaival, értékrendjével? Ilyenekkel miként lehet megértetni azt, ami kívülről nem csillogó, ami nehézségeket okoz, ami kényelmetlen? Egyszóval ami korlátoz? Ráadásul hasonló korlátai vannak az esetleg megkísérelt magyarázkodás és a meggyőzés eszközeinek is.

Nos, ha csupán a tömeg meggyőzéséről lenne szó, még próbálkozhatnánk a barátom javasolta módszerrel, s lassan, türelemmel elérhetnénk talán valamit. Bár az alapvető értéket nagy tömegben is magáénak érző generáció már nem él,

csak emléke dereng egyes egyedekben. Itt már több nemzedék vette át egymástól a hamis értékrendet.

Más a helyzet azonban a hatalomban levőkkel, akik rombolnak és pusztulásba visznek. Nincs idő a lelkizésre és a kenyerek sütögetésére. S mégis vissza kell dobnunk valamit.

Példabeszédet keresek. Ha – mondjuk – megtudjuk vagy csak feltételezzük, hogy a fémtolvajok felszedték a síneket, és a vonat rohan a vesztébe, meg kell húznunk a vészféket. Ha pedig sikerült megmenekülni, a tetteseket is felelősségre kell vonnunk. Ha ezek helyett előadások tartását tervezzük a megélhetési bűnözésről, a vonat vesztébe rohan velünk, s a tettesek sem hallják meg később – az általunk oly nagyon óhajtott integrációjukat szolgáló – emelkedett szavainkat. Először tehát fék, utána pedig felelősségre vonás. Aztán ha már van hozzá erő és hatalom, akkor elkezdhető a következő generációkat felemelni képes prédikáció is.

Jelenleg vészhelyzet van. Egy nemzet van végveszélyben immáron konkrét és számszerű adatokkal is alátámasztva, kiszámítható módon demográfiaileg és több olyan más tekintetben is, melyek nem, esetleg nehezebben számszerűsíthetők vagy ábrázolhatók, de nyilvánvalók. Tudásszint, erkölcs s ezen belül munkaerőkölcs, a nélkülözhetetlen minimális nemzeti öntudat, stb.

A szeretet üzenetét ráadásul – az itt élők jól tudják – gyakran még a gyanú árnyéka is belengi. Annyi szép szavat hallottunk lepergett éveink alatt, annyi ígéretet, elméletet, rózsaszín ködöt, s mind mögött ordas hazugság és félrevezető szándék lapult. Ha minden ellenállást elvetve csak a szeretet válaszában gondolkodnánk, akkor e kétségbejuttató sürgető helyzetünkben válogatnunk kellene a valódi és a hamis között, és létező, de hosszas folyamatokban kellene reménykednünk.

Sajnos azonban nincs idő. Valamit cselekedni kellene. Természetesen az adott helyzetben lehetséges ésszerű megoldásokat keresve. A csendes szelíd kivárás, a szeretet győzelmének reménye ettől még nem elvetendő és csorbát sem szenved. Annak is eljön az ideje, az is megkapja hosszú távú szerepét még bőven. Ha azonban elpusztulunk, nem lesz ki és nem lesz, hogy kit szeressen.

Egyébként is a muszájból megtett gyors lépés még nem jelenti a szeretet és a türelem elvének feladását. Lehet az okos, akár megfontolt is és bölcs, s ha kell, ravasz. Mert ma az elhívatott provokátorok világában élünk és kiszámíthatatlan, hogy esetenként mi a helyes reakció. Sokféle változata lehet, de a folyamatos hallgatás és tűrés nem hiszem, hogy maradék rövid távunkon eredményes lehet.

A messziről jött barát tanácsát is azt hiszem, hogy a józanságot nélkülöző, a fogat-fogért csapkodás váltotta ki, az alantas szövegre visszavágó, nem csupán ironikus, hanem hasonló töltésű válasz. Mint indulat magyarázható, mint módszer káros és eredménytelen. Lám, e jó és bölcs barátom is ennek okából láthatja leegyszerűsítve a sémát. Ismert számunkra az a cseles propaganda-fogás, amelyik úgy akar elbizonytalanítani sokakat, hogy az egyik 19, a másik egy híján 20 elméletet sulykolja az emberekbe.

Nehéz dió feltörése, kemény feladat áll előttünk. A jó és a rossz egyenlőtlen harcának sajátos helyzete. A provokáció vokációjának valóban elhívatott harcosai tudatosan viselkednek, „tenyérbe mászó” módon. A helyes válasz keserűségünk közepette nagy bölcsességet és átgondoltságot igényel. Azoknak, akik a nemzet szolgálatára esküdtek, bizony nehéz a felelőssége, de dönteniük kell.

Leányfalu

Átalvető

Bolse Víta

Sosem hull le a vörös csillag! Letakarodik az egész csillagos ég, de ő ott trónol és kelletti magát az égen.

És ez érvényes minden utódára és leszármazottjára is.

Miközben egy országnyi – dikta-túráját börtönudvaron rovó, rabságra szánt – lakos azt lesi, hogy a lemondáshoz elégséges legkisebb okok legnagyobb közös többszörösét is túlteljesítő csapat s főleg vezére elérkezik-e az ingerküszöbhez, ezenközben a küszöböt is eladva vagy elkótyavetyélve, esetleg elzalogosítva élük világukat. Itt kű szöbön nem marad, és még csak a víz sem szalad. A bolsevik vér már csak ilyen. Hét élete van. Bolse víta.

A jó bolsevik pedig manapság neolibrettó szerint cselekszik, s ha annak írója rossz, akkor visszavonja és újraírja, de azért tovább szereti. Ugyanis egy vele. Úgy mondogatják erre: összenő, ami összetartozik. Mert most a végső harcát vívja és a végső győzelemre, a bolseviktóriára készül a sok csillagos és a szorgos librettóíró. A kottát is készítik hozzá derék szerző tollnokok, és daloltatnának fennen bevonulási meg győzelmi indulókat, meg lennen a rabok kórusát. Lennének vad dú-ettek és triók, meg quart, quint s főleg szex tettek is. Utóbbira igen bíztatják őket, már azok is, akik a karmesteri pulpitust ácsolták.

A nőies göncökben éppen párja sírját ásgató Fidelio pedig vár, vár, hogy a helytartó harsonája csak megszólal egyszer. És akkor mindenre fény derül. Akkor a fényre vágyó szemekbe hasít majd az ózonpajzs nélkül tűző nap, és egyre rongyosabb rongyait rázva DDT után kiált az elővánszorgó sok balga rab.

Ide jutottunk, vagy mondhatjuk azt is, hogy opera tört vetetnek nekünk s most operett országot aratunk. Ludwig még csak van, de Beethoven az már elfogyott.

Mekkora harag, mekkora gyűlölet lehet e sorok mögött, gondolhatja a fejét csóváló derék kívülálló. Pedig csupán keserűség és már a cinizmusig süllyesztett reménytelenség búvik meg benne.

Az egykori telitalálat-definícióval komp országnak nevezett haza most másik telitalálat definícióba sűrítve: következmények nélküli országgént áll, rettenve a felmérhetetlen következmények előtt.

Körülnézek és az az érzésem, hogy meg kell csípjem magamat. Ez csak rossz álmom lehet. Ilyen nincs. Hagyd abba! - mondanám. De nem vagyok képes felülemelkedni keserű, ironikus hangulatomon.

A vezér nem az országot vezeti, hanem annak birtoklását próbálná meghosszabbítani addig, amíg még van egy kis zsíros lé a kondér fenekén. Azt is kilöttyölné barátival mielőtt hazamegy. Utolsó (elektromos) műveleteit végzi. Mi több, egykori harcostársainak testén keresztül is. Ez lenne a (vörös)csillagok háborúja?

Számolgatunk.

Megmondják, hogy havonta, naponta, percent(b)e mibe kerül ez Magyarországnak. Az ország meg csak megy ide-oda. 313 forintos ólommentessel, s inkább arra figyel, ne ugorra ki egy gyerek sem a fagyaltos kocsi mögül. Mert akkor van igazán baj. Az nyolc napon túl gyógyul a sofőrnek.

Nálunk nincs lehetetlen, minket ma is a párt vezet. Az egyetlen. Bár átmentése egy szocdem álgúnyába most éppen nem látszik sikerülni, hiszen még azt is besározta a múlt, az ellenfél irányába tanúsított nagy figyelem, mégis lesz majd valahogy. Ha nem Kap-olyit, akkor majd kap olyat, ami látszólag nem sáros. És akkor majd tovább foroghat az örökmozgó a csodálatos szegfüillatban. Még a ráncokat is felvarrják, alátöltögetik, s reménykednek egy új felvonásban.

Minket majd hagynának számolgatni, hogy a DDT hány tetvet ölt meg a ruhánk korcában.

Pedig mennyivel reményteljesebb lenne, ha képesek volnánk a tetveket ráncbaszedni.

Az olvasó pedig bocsásson meg, de az utóbbi napok kormányfői beszédei, a szélsőségesség gyanúja országunkra vetítésének újabb szervezett kísérlete már kiütötte nálam is a biztosítékot.

Leányfalu

Szász István Tas

Recsegő nyakcsigolyáim múzs(ik)álása

Feszül a gerinc és csikorog,
forgatod fejed hogy láss okot,
de csak az a ropogás,
régi történetek maradéka,
eleven emlék az enyészetnek,
a jövőt tápláló tenyészetnek,
poszthumusz humusz,
ahogy már mondták,
akik a múltat összehordták.
És nosztalgia régiekről,
s cél nekik kik újak,
reájuk mutatnak most az ujjak.
Mutatnak hiába,
őszülő hazába,
bőszülő áldozatok,
kárhozott kárhozatok,
s meg sem rezdülnek,
mert más érték a rendjük,
és más a mérték is,
idegen,
itt trónol felettünk ridegen,
kapaszkodik cinikus köröm
csíkot húz bőrökön,
s ami rosszabb,
a szellemen s a lelken.
Múltat felejtve,
jelent mérgezve,
jövőt pusztítva,
reánk uszítva,
hagy nyomot!
Recseg a daráló mint a nyak,
komposztálódó anyag,
minden magyar
lesz jó televény.
Korcs új jövőnek,
az ide jövőnek,
ha tűr ha nem mer,
s majd terem rajt globál kliens
táplálja jó humus sapiens.

Leányfalu, 2008. május 21.

Az Átalvető júniusi kommentárja

Irodalom(kritiká)nak öltözött ideológia avagy ki az érzelmi-ideológiai terrorista

Istentelen az, aki a költő emlékével nem hódítani, hanem háborúzni akar (Ady Endre)

Megkésve, május elsején adták kezembe barátaim (talán némi provokatív céllal is) az Élet és irodalom idei, február 1-i számát, Cs. Gyimesi Éva Irodalomnak öltözött ideológia c. írásával. Amennyiben szándékukban állt velem a munka ünnepe munkával ünnepeltetni, számításuk bevált, hiszen az ott felvetett kérdések ösztökéje a honi, mindent uraló neoliberalis ideológia okán hatalmas, de a Wass Albert-év közepe táján kötelességemnek is érzem megadnom a választ a magam szerény lehetőségeihez mérten, és, nem tagadom, „*az elveszett tulajdon körüli frusztráció*” béklyójában. (Ha már nálam sokkal avatottabb és kompetensebb személyek ezt - tudtommal – nem tették meg.) És mert az említett ideológia a jelek szerint otthon is mindinkább teret nyer, ami végzetes lehet a lassan Erdélybe visszahúzódó nemzeti szellemre.

A szóban forgó írás lényegét egyetlen rövid mondatban össze lehet foglalni: a szerző a magyar nemzet ellen intéz támadást saját területén és eszközeivel, az irodalom oldaláról (és Erdélyből!) szállít muníciót a gyurcsányi mű-antinácizmusnak. Magát az írást nem áll módunkban teljes terjedelmében közreadni, meg célunk sem lehet olvasóink esztétikát vegzatúrának kitenni, de az írás fő kitételeit rendre csak fel kell villantanunk. (Biztosítom az olvasót, hogy a közölt részletek egyáltalán nem a szöveggörnyezetükből kiragadott, a teljes írás szellemével ellentétes idézetek.)

Cs. Gyimesi Éva (Cs. Gy. É.) Ágoston Vilmosnak A kisajátított tér. A nemzeti képzelet Doru Munteanu és Wass Albert műveiben c. könyve kapcsán teszi szövé „*a Wass-kultusz irodalom kívüli céljait és ártalmasságát*”. A bevezetőben nagylelkűen elismeri ugyan, „*a legkülönfélébb ízlések és értelmezői közösségek legitimitását, jogát a nyilvánossághoz*”, ám ezen ízlések és közösségek következetesen a „*hívek*” és „*hitközségek*” minősítő jelzőt viselik, akik „*már nem is interpretálnak*”, hanem „*pusztán csak állítanak, minősítenek*” („*Minősítés*”-vonatkozásban tehát bagoly mondja verébnek...). E „*hívek*” a Wass-emlékében „*élhetnek a kultusznak szánt pénzügyi támogatással az állami intézmények részéről*” – ezt írja Cs. Gy. É. 2008-ban, Gyurcsány-Hiller-Zuschlag évében, a magyar kultúra és a nemzeti értékek teljes anyagi ellehetlenítésének korában! Ugyan kérdezné már meg Potápi Árpád bonyhádi (az első hazai Wass Albert szobor állítója), vagy Bethlen Farkas verőcei polgármestert, mi a véleményük ez ügyben! De mit Potápi, mit Bethlen, amikor Cs. Gy. É. egyetlen lendülettel a „*jobboldal ideológiájának hatásos terjesztői*” mögé odaállítja az MTA elnökét, Vizi E. Szilvesztert és Tőkés Lászlót is. (Ám legyen úgy!)

Az írásban referenciaként szereplő Ágoston Vilmos-könyvet nem volt szerencsém olvasni, bizonyára kiváló munka, „*iránytű az irodalomtanárok számára*”, és az azt értékelő Cs. Gy. É. professzor asszony szakmai kvalitásait sem áll szándékomban, módomban, jogomban megkérdőjelezni, így aztán hajlandó vagyok e szakmai tekintélyeknek fejet hajtani és elismerni azt is, hogy Wass Albert „*nem annak a kánonnak a része, amelybe József Attila, Bartók és Márai tartozik*”. Továbbá a világért sem kényszeríteném azokat, akik „*Ottlikot, Nádaszt, Esterházyt választották értékideálnak*”,

hogy „*a nemzetietlenség vádjától félve melljük helyezték Wass Albertet*”. Mindazonáltal a Magyarországon ma megfélemlített, üldözött és lépten-nyomon félreállított nemzetietlenkedők mégis megkérdézik Cs. Gy. É. tollával: „*Kötelező-e, hogy művészileg többnyire kétes értékű szövegeket, érzelmileg kártékony és politikailag veszélyes mozgalmakat támogassunk azért, mert a wassista hitközség (óh, milyen csodálatos, áthallásokra indító szóelemény) érzelmi terrort gyakorol, akár az iszlám fundamentalisták?*” Ezek után bizony porba sújtottan, nyűszítve és szégyenkezve tekintek Wass Albertet olvasó önmagamra, hiszen most döbbenetek rá, hogy valódi iszlám terroristaként „*az etnikai ellenségképzés és konfrontáció-gerjesztés*” bajnokának hódoltam mindvégig. Nesze neked Anuca és Tancos Csuda Mózsai, kussoljatok, hiszen Cs. Gy. É. és Ágoston Vilmos kimutatta igazi, uszító mivoltotokat W. A. prózájában és verseiben egyaránt. És, hogy a szemétre vetettség teljes legyen, Wass Alberttel szemben, mint rossz tanuló elé a jót, a tanárnó elénk állítja Tamási Áront, Kuncz Aladárt vagy Áprily Lajost, akik „*az irodalmi köztudatból mára, úgy tűnik...teljességgel kitöröltek*”, ők, „*akik sokunk számára az erdélyi ember jobbik énjét, az interkulturálisan nyitott, toleráns, a békeszerető transzszilvanizmus hagyományait testesítik meg*”. Tisztelettel jelentem, professzor asszony: nem töröltek ki, számunkra továbbra is ezen értékeket jelentik. Miként Wass Albert is, akivel nálunk jól megférnek egymás mellett. (Igaz, mi még nem az önök iskoláit jártuk ...)

A felsorolt művészi gyengeségek: „*a terjedős retorizáltság, az egysíkúság, a kompozíció hiányosságai, az önisméltás, a képzavarok, közhelyek és stiláris pongyolaságok*” már csak jelentéktelen szakmai kézifegyverekként jönnek szóba az ideológiai nagyágyúk után. Pedig ha csak ezeknél maradna Cs. Gy. É., mint szaktekintéllyel nem mernék perelni vele, és meglehet, egyszer talán tényleg kiesik Wass Albert a jövő szigorú rostáján (én ezt ugyan nem hiszem, legfeljebb a teljes magyarsággal együtt), addig viszont nagy szüksége van rá ennek a megszomorított népek, éppen a cs. gy. évák elleni védekezésében. Igen, ez Wass Albert sikerének titka és kultuszának magyarázata, nem az agresszív nacionalizmus. Így aztán a professzor asszony írása, az Irodalomnak öltözött ideológia bizony saját fejére hull vissza. Mert olvassuk csak: „*A Wass-hívek még a romantikus nacionalizmus terminusaiban és nem a modern nemzetfogalom kategóriájában gondolkodnak. Egyáltalán gondolkodnak-e? Inkább csak hisznek*”. És valamivel alább: „*Persze, nem véletlen, hogy a jobboldal mégis őt választotta politikai marketingjének sikere érdekében, hiszen az esztétikai értelemben igazán kiváló erdélyi írók nem lennének ennyire hasznosak olyan mozgalmak, gardák létrehozásának legitimálása számára, amelyek ma az országot a románokkal szembeni önvédelemre kívánják felkészíteni*”. Hát itt bizony a hang fennakad és a lehetőségek, magam már szóhoz sem jutok ennyi esztétikai és irodalmi köntösbe öltözött ideológia láttán. Azaz dehogyis ideológia, annak ugyancsak gyatra lenne, ez kérem már érzelmi-eszmei mimikrit öltött vegytiszta politikai terror. Így az-

tán gondolkodni sem tudok, inkább csak hiszek – magának Cs.Gy.É.-nak, ill. az általa idézett Ágostonnak, az ő „irodal-muknak”: „Ebben az irodalomban csak egy az igazság: megszűnik az igazság általános fogalma. Az általános érvényű gondolatot nemegyszer felváltja az általános indulat hatalma”. Mint látható, itt minden intellektuális, szakmai máz dacára Cs.Gy.É. írásából bizony sűt az indulat, ezt az indulatot pedig úgy hívják: gyűlölet. Kornis Mihálytól tudjuk: ők sokkal jobban gyűlölnék minket, mint mi őket. Habár a mai napig nem értjük, kik azok az „ők” (mert hiszen mi nem gyűlöljük azokat, akikre K.M. gondol), de Cs.Gy.É. mindent megtesz azért, hogy mindazok a magyarok, akik Wass Albertet lel-kük legnemesebbikének érzik, akik a Wass Albert-i életmű-ből egészen mást olvasnak ki, mint amit Cs.Gy.É. rájuk akar oktrojálni, viszontgyűlöljék őt. Jelentem professzor asszony: nem járt sikerrel, nem tudjuk Önt gyűlölni, inkább sajnálni, amiért kiírja-kiírtja magát abból a lelki közösségből, mely-nek híján nagyon árva lehet. És képzelje, nem sikerült meg-gyűlöltetni magukat velünk azoknak sem, akik miatt – Wass Albert nyomán – mi is földönfutókká váltunk, akik eleink vérrel-verejtékkel épített és századokon át megvédett anyagi és szellemi örökségét végül eltulajdonították és ma maguké-nak mondják, és amit mi egy életen át siratunk. Ez kérem nem egy olyan „érzelmi elfogadás, (ami) fölöslegessé teszi, és el is utasítja a történelmi tények elemzését”. Ezek olyan törté-nelmi tények, melyek érzelmileg elfogadhatatlanok, és ame-lyeket nem elemezni kell, hanem meghaladni, még „az elve-szett tulajdon körüli frusztráció” béklyójában is. Kellene, de, miközben meglehet, hogy a román irodalmi életből kikopott Doru Munteanu, miként azt Cs.Gy.É. példaként elének állítja, ám Kolozsvár utcáin a magyarul szóló fiatalokat, talán épp Cs.Gy.É. tanítványait, nyilván a modern nemzetfogalom je-gyében verik (erről vajon miért nem szól a felelős oktató? nem, ő Wass Alberttől félti őket), Budapesten a magyar zászlót az utcán és a lelkünkben is tapossák, az És pedig ilyen

Cs.Gy.É. - féle írásokat közöl, melyek sajnos nem a meghala-dást szolgálják, de a frusztrációt erősítik, mert a századok óta és ma naponta bántott, ezért kiutat, feloldást kereső lel-keket lépten-nyomon megalázzák, gyalázzák, terrorizálják. Érzelmileg-ideológiailag-politikailag Budapestről, és lám, most Kolozsvárról is. Ezzel Cs.Gy.É. kísérletet tesz arra is, hogy -Wass Albert személyén át - az erdélyi magyarságot is bevonja a náci-antináci múbalhéba, oda is átterjessze ezt a magyarságra végzetes pestist. Ezt pedig, a nácizmustól min-dig is érintetlenül maradt erdélyi magyarság, az évszázados magyar-román-zsidó-szász együttélés emlékének nevében és Wass Albert szellemében visszautasítjuk! Ha már annyi minden elveszett, legalább e megmaradt lelki kincseinket nem hagyjuk!

Mondja professzor asszony, tényleg ennyire fél saját nemzetétől, vagy szándékosan bántja őt? Milyen lelki moz-gatórugók vitték Önt azok táborába, akik bántanak minket? Ön kiváló elme, ezért jól tudja, hogy e népnek a háborúzni akarók elől van még menedéke bőven, és ezek egyikét Wass Albertnek hívják. Ezért támadja, ugye?

☞ Kövesdy Pál

Utólagos megjegyzés:

A szerző szomorúan tapasztalta, hogy fenti "kommentárt" töb-ben feleslegesnek ítélték, mondván, Cs.Gy.É. rég hitelét veszttette. Ennek ellenére bízik abban, hogy olvasóink megértik: az írás cím-zettje távolról sem a nevezett hölgy egymaga, hanem - személyén túlmutatóan - az általa (is) képviselt, a nemzetre halálos veszedel-met jelentő ugyancsak prosperáló neoliberais eszme és gyakorlat.

Az EKOSZ elnöksége mindenben egyetért fenti írás megállapítá-saival és szellemével, B. Osvát Ágnes szerkesztő pedig a következő Oriana Fallaci idézettel csatlakozik hozzá: „Az igazságért való harc, ha nevelésesnek is tűnik egyesek szemében, mégsem hiába-való, akkor sem, ha csak későn, túl későn derül ki: igazunk volt!”

Erdélyi Hitvallás

Wass Albert szülőföldje népéért szóló imáját az egységes magyar nemzetért való közbenjáró imának tekinthetjük!

Uram, én hiszek Tebenned, egy örök Istenben, és hiszem azt, hogy igazságos vagy, bár emberi elmém-mel megérteni nem tudom igazságodnak szörnyű módszerét. Hiszek jószágodban is, bár szemem csak gonoszát lát, amikor Erdély felé tekint. Mint Szent Fiadat hajdani időben, ma népemet feszítik keresztre az istenkáromló gonoszak.

Júdások árulják el naponta, rongyain martalócok osztozkodnak, s a Nyugat farizeusai szemforgatva fordulnak másfelé, hogy kínjait ne lássák

Szeretlek, Uram-Isten, a Szentírás parancsa és hitem kívánsága szerint, de szeretem a népemet is, Uram, szegény elesett er-délyi magyar népemet, s bocsáss meg nekem, Uram, ha népem felé ma hangosabb, fájóbb, lelkesebb és türelmetlenebb ben-nem ez a szeretet talán, mint Tefeléd. De lám, Te hatalmas vagy, uram, mindeneknél hatalmasabb, míg ők szegény bús erdélyi véreim véresen és mezítelenül fetrengnek a világod porában, mindenkitől elhagyottan, s bizony őnékik ma nagyobb szükségük van az én szeretetemre, mint Teneked, ki Minden Világok Ura vagy. Azt is tudom, Uram, hogy minden ember egyforma Te-előttd, bármilyen nyelven imádkozzon is, vagy káromoljon. Bevallom azonban, hogy az én szívemben elfogultság lakozik, és ma csak az testvérem nekem ezen a földön, aki magyar, s ez mindaddig így léssen, míg a magyar a világmindenség legtestvére-lenebb népe, míg minden csizma a magyart rúgja, mindenki a magyart tapossa, addig, Uram, bocsásd meg bűnömet, más test-vérem nekem nem lehet ezen a földön! Én kell pótoljam azt, amit mások megtagadnak tőle. Kiknek szemét kiszúrták, azoknak én adok szemet. Kiknek kezét béklyóba kötötték, azoknak én adok kezet. Kiknek nyelvét kivágták a gonoszak, azok helyett ma én vagyok a hörgés, a segélykiáltás, a zokogó szó, átok és imádság, ez ma mind én vagyok! Köszönöm, Uram, hogy kimentettél a pokolból és szabad földre irányítottad tévelygő lábamat. Köszönöm jószágodat, köszönöm. Igazi, égig fölcsengő háladalt azon-ban csak akkor hallasz éntőlem, Uram, amikor rab népemen megkönyörölsz s Erdély földjére, magyarok földjére rámosolyod szabadságod fölkelő napjának áldásos fényét. Legyen meg a Te akaratod, Uram. De alázatos szívvel megkérlek nagyon: legyen már egyszer a Te akaratod jó a magyarnak, áldás, békesség, szabadság, öröm! S legyen már végre egyszer valóban Tied az or-szág, s ne a gonoszaké, Tied a hatalom, s ne a másokat sárba tipróké, mert bizony, Uram, mindaddig, amíg ez meg nem törté-nik, nehéz lesz elhinnünk, hogy Tied a dicsőség, örökkön-örökké...

Ámen

Közzéteszi: Lukácsi Éva, lelkész, Miami.

“Azoktól fél a román hatalom, akiket szolgáson tart”

Interjú a Wass-szobrot őrző lelkéssel

Bartha József egy évig őrizte templomában Wass Albert hamvait, négy éve pedig az író szobra áll Isten házában. 2008 márciusában ugyan forrást sem engedtek elnevezni – a magyar családtól elrabolt területen – Wass Albertről, a holtmarosi lelkész ígéri: még az idén lesz emléktábla is a forrásnál elhelyezett kővön, s az üldözött író szobra is újból elfoglalja helyét a templomkertben lévő talpazaton.

Bartha József 1975-től lelkész, van „két lánya és egy gyermeke”, négy unokája, 120 évig akar élni, mint Mózes, mert a Wass Albert Alapítvány által működtetett gyereketthonban lévő gyerekek még aprók, és szeretné látni, ahogy felnőnek és megállják helyüket az életben.

– Nem sok lelképásztor mondhatja el 2008-ban, hogy Wass Albert tagja a gyülekezetének. Hogyan lett a templom „lakója” az író szobra?

– Amíg a Wass Albert itthoni temetése körüli bonyodalmak tartottak, egy esztendeig a templomban őriztük a hamvait. Elismerésének jeléül ajándékozta meg dr. Kolozsi Sándor Ausztráliában élő szobrászművész a „holtmarosi székely gyülekezetet” a szoborral, melyet 2003-ban küldött el ide. Annak az évnek júniusában avattuk fel, de mindössze fél évig állhatott a templom előtt, mert eljárás indult ellenünk, hogy háborús bűnösnek emeltünk szobrot, 2004 tavaszán pedig le kellett vennünk a szobrot az egykori koncepciók perből máig ható Wass Albert-ellenesség miatt. Ettől kezdve lett híres Holtmaros, s én Pilátusként kerültem bele a krédóba. De rokoni szinten is érint az ügy, hiszen a legkisebb Wass-fiúval rokonok vagyunk. Én '96-tól ismertem meg igazán Wass Albertet az írásai alapján.

– Sokat elárul az erdélyi magyarság helyzetéről, hogy az egyik legelismertebb írónak nem lehet szobra egy templom udvarán...

– A kérdés nehéz, mégis könnyű felelni rá: Románia nem jogállam. Hiába tagja az Európai Uniónak, a kisebbségi sorsba kényszerített erdélyi magyarság nagy egyéniségeit szándékosan meg alázza, megcsúfolja. Amikor őket alázza meg, bennünket aláz meg. Az emlékállítás megtiltása nemcsak Wass Albertről szól. A Wass Albertnek állított emlékművek a nemzeti öntudat újjáéledését jelentik, a tiltakozást az uralkodó hatalommal szemben, melyet egyre nehezebben tud elviselni az anyaországi magyarság is és mi is. A tiltás viszont azt jelenti, hogy én másodrendű polgára vagyok ennek az államnak. Ezt nemcsak lelkészként érzem, hanem egyszerű erdélyi magyarként is. Tőlem elvárják az adófizetést, a jogaim érvényesítésére viszont mindig a sor végén várhatok. Itt már nemcsak arról van szó, hogy egy híres író nevét csorbítják egy hajdani koncepciók perre alapozott vádaskodással, hanem engem, az erdélyi magyart is pofon ütnek. Ilyen értelemben Wass Albert hagyatékának a vigyázása az én fajtám kulturális örökségének a megőrzését jelenti. Azt őrizni pedig kötelességünk – én apa és nagypapa is vagyok, mit hagyok az utódaimra? Érvényes, amit Erdély katolikus püspöke mondott, hogy nekünk itt nincsenek jogaink, de vannak kötelességeink. Én kötelességemnek tartom, hogy Wass Albert hagyatékát, egyben az én népem hagyatékát másokkal együtt megőrizzem, megóvjam a jövődönkre, hogy az unokáink is ennek a gyümölcsét élvezhessék.



– Ha a szobor sorsa a közösség sorsa, akkor a jövője is jelzi a közösség szándékait, lelkiállapotát. Marad-e az alkotás a templomban, azt tüzenve, hogy az erdélyi magyarság továbbra is meghátrál?

– Nem marad a templomban Wass Albert. Ha megfigyeljük, a szobor tekintete felfelé irányul, mintegy jelezve, hogy kikívánczik a templomból. Látható, hogy ideiglenesen helyeztük el egy egyszerű padon – ez szándékos volt. Oda számízta a romániai jogtalanság a Wass Albert igazságát s ezáltal a mi igazságunkat is. Idén ünnepezzük születésének százéves évfordulóját, ezelőtt tíz évvel halt meg. Ebben az évben Wass Albert „ki fog lépni” a templom nyújtotta biztonságból, és elfoglalja méltó helyét a talpazaton. Fel vagyunk ké-

szülve a fekete levesre is. A mai eseményekre is fel voltam, ilyesmire azért mégsem számítottam, nem gondoltam, hogy ilyen durván ránk támadnak. Bennünket csak a nyilvánosság tud megvédelmezni. Ugyanakkor hiszem: a tiltás ellenére mi győztünk. Nekünk valahol a javunkat szolgálta ez a megalázó eltiltás. Azok lettek szegényebbek, akik bennünket akartak megrövidíteni, mert a nyilvánosság sokat jelent, és ez Brüsszelig fog hatni.

– És a szobrot ki védi meg? Láthattuk, a fizikai erőszaktól sem riadnak vissza.

– A szobrot nem fogják bántani, nemcsak Isten és a pap, hanem Holtmaros népe is őrzí.

– Elképzelhető olyan jelenet, amelyen Kolozsváron történt, amikor Mátyás király szobrát védte a magyarság a barbároktól?

– Igen. Én nagyon bízom az erdélyi fiatalokban, az EMI-ben, de ott lesz Holtmaros népe is. Ebben az ügyben nem leszek egyedül, mindnyájunkat érint. Ezeket a dolgokat csak a többség erejével tudjuk megoldani. Ezt a segítséget ma is tapasztaltuk a helyiek részéről és az anyaországiak részéről is. Potápi Árpád képviselő például hétfőn fog felszólalni a magyar parlamentben, hogy elmondja, mi történik itt.

– Miért fél a román hatalom attól a Wass Alberttől, aki az erdélyiek békés egymás mellett élését hirdeti műveiben?

– A tolvaj kitől fél? Hát a hazug? Az igazságot szólótól. Akik ma így ránk támadnak a hatalom erejével, azok félnek. Azért érik akkora támadások mostanság az erdélyi magyarságot, mert Koszovó precedenst teremtett. Nézzük meg, ki nem ismerte el a függetlenségét: Románia, Szlovákia, Spanyolország – azok az államok, amelyek egy életképes nemzetet élőködnek ma is. Félnék, de éppen ez adja nekünk az erőt: hogy mi, akiket meg akarnak félemlíteni, tudjuk, hogy azért teszik ezt, mert ők maguk félnek. Most éppen Wass Albert okán gyalázkodnak, és nem gondolnak arra, hogy ránk egy nagyobb hatalom vigyáz, a Jóisten. Ezt mindennap tapasztalom. Sokszor olyan kilátástalan helyzetből tudtam kilábalni, hogy mással nem is lehetne magyarázni. De nem is akarom.

– Bőjte Csaba is gyakran mondja ezt.

– Én végtelenül hiszek az Istenben, és valahányszor nagy gondban voltam, segített. Ezt emberként mondom, nem papként. Csabát csodálatos embernek tartom, felnézek rá, örülök, hogy azonoságot lehet tapasztalni a gondolatainkban.

– Az még csak érthető volna, hogy a románok számára vörös posztó Wass Albert neve. De miért félnek tőle az úgynevezett magyar liberálisok? Elég, ha csak a debreceni örjögésükre gondolunk...



– Ezek az emberek is az igazságtól félnek. Viszolygás van bennük azzal szemben, aki mindig kimondta az igazságot. Wass Albert is megkeresték Amerikában azzal az ajánlattal, hogy írjon az ő szájuk íze szerint, és milliomos lesz. Ő ezt nem vállalta, helyette bennünket tett lelki milliomossá azzal, hogy megírta szegényen a csodálatos, lelki gazdagsággal telített műveit számunkra.

– *Hogyan merült fel a forrásavatás ötlete?*

– Tavaly szeptemberben meghívtak két helyre szolgálni, és útközben gondoltam arra, hogy jövőre lesz száz éves Wass Albert, kellene mozdítani valamit itthon is. Hallottam a feleségem nagymamájától, (szül.) Éltes Máriától, aki Wass Alberttel vadászott, s a gróf plátói szerelmének tárgya volt, hogy Albi sokat tartózkodott ennél a forrásnál, ott olvasgatott, írogatott. Így született meg a gondolat „a kő marad” jegyében, hogy egy követ vigyünk oda, és nevezük el róla a forrást. Amit, ugye, nem tehetünk meg.

– *Nem magánterület?*

– Még nem. A család visszaigényelte a telkeket, de a román állam nem akarja visszaadni, ezért elővettek egy régi, Ceausescu által törölt törvényt, mely szerint a család az állam ellensége. A Casbi-törvény, melyet '45-ben írt alá a román király, kimondja, hogy a front közeledte miatt hajlékaikból elmenekült emberek az állam ellenségei. Nos, a család valóban elmenekült, de hazajött, a törvényt pedig törölték a Ceausescu-rendszer idején. Nem létező törvényt akarnak alkalmazni, ennek alapján nem hajlandók visszaadni a család vagyonát. Most áprilisban lesz az első tárgyalás, melyben több család is érintett – közel 140 ezer hektár erdő jár vissza a Maros völgyében.



– *Konkrétan hogyan tiltották meg az avatást?*

– Maros megye prefektusa adta ki a parancsot a megyei rendőrkapitánynak, hogy ne engedje emlékplakett elhelyezését háborús bűnös tiszteletére. A parancsot előttem kaptam meg a dédai polgármesteri hivatal titkára, mely kategorikusan megtiltotta, hogy ünnepséget rendezzünk. Mondtam, hogy mi ott istentiszteletet akarunk tartani, a válasz az volt: nem szabad. Imádkozni szerettünk volna – nem szabad. A hatalom képes még az istentiszteletet, az imádság elmondását is megtiltani. Ez a hatalom nem akar a jog értelmében működni, ez a hatalom fél, mégpedig azoktól, akiket szolgáskorban tart. A magyar nemzetből fél, melyre ráfogja, hogy szeparatista, mert meghallotta Koszovó függetlenség-kiáltását. Olyan kemény szavú politikus kellene most Erdélyben, aki ki merje mondani, hogy autonómiát követelünk ennek a nemzetnek. Mi nem megtúrt vagy betelepült nemzet vagyunk, hanem országalapítók. Ez az igazság.

– *Mikor lesz az a forrás Wass Albert-forrás és mi lesz a megcsúfolt követ?*

– Jövő héten kimegyünk, és a szó szoros értelmében lemoszuk a gyalázatot a kőről, és még a tavasz folyamán felkerül a megáldott plakett. Ha széttörik, a kőfaragó belevési a kőbe a forrás nevét. Ha a követ elviszik, visszük a másik követ, és belevessük abba is. Mi leszünk a kitaróbbak, mert tudjuk, hogy a mi oldalunkon van az igazság. Kő van elég, mi győzni fogjuk a magunk igazságtudatában. Wass Albert nem a magyar Erdélyről írt, hanem a három nemzet Erdélyéről. De közülük egy, feltörekedve mások segítségével és a történelmi szerencsének köszönhetően uralkodó nemzetté vált, amely nem ismer toleranciát – de ez nem teszi nálunk erősebbé.



– *Miért nem mentünk fel a forráshoz az eredetileg meghirdetett időpontban?*

– Az embereket féltettem. Visszajelzéseket kaptam, hogy figyel az ellenség, ráadásul ismerem a környék lakosságát. Nem tudtam, hogy mire készülnek. Annyit viszont igen, hogy Déda polgármestere toborozta az embereket, hogy ha mi megyünk a kőhöz avatni, ők is jönnek.

– *Azt mondta a templomban, hogy most szomorúak a magyarok, de fognak még mosolyogni. Mire alapozza e derülését?*

– Látom a szemeket, hallok a beszédeket. Most szomorúak az emberek, de a szomorúság mulandó, s felválthatja a vidámság. Amit a magyarság tett történelme folyamán, arra egyetlen más nemzet sem volt képes. S valahányszor a szomorúság teljesen elborította volna, akkor jött nagypéntek után a feltámadás. Én hiszem azt, hogy nemzetem arra hivatott, hogy ismét csodát tegyen Európában. Ismervén történelmünket, megállapíthatom: mindig akkor tudott a magyarság feltámadni, amikor mindenki halálra ítélte. Nézzük Triantont. Halálra ítélték bennünket, erre 1938-ban egy magyar pengőért négy amerikai dollárt fizettek. Az elszegényített ország az értelem erejével tudott csodát művelni. A mostani csonka Magyarország, amely december 5-én bennünket megtagadott, csodálatos lelki ébredésre készül. A maga későn felismert tévedése készíti arra, hogy tenni kell. Érződik ez a kormány kapkodásán – a nemzetáruló kormány a vesztét érzi. Wass Albert népe lesz az, amely megmenti Európát. Ezt nemcsak én mondom, hanem osztrák, spanyol katolikus lelkészek, akik erről könyveket írtak. Ők felismerik a magyar Szent Korona küldetését. Erkölciségben a magyarok fogják megmenteni Európát. Hogy ez mekkora csata lesz, meddig tart, nem tudni. Viszont be fog következni. (Bagoly Zsolt - Erdélyi Napló)

Magyarói Zsigmond Zoltán

Nem láttam a Marost régen

*Nem láttam a Marost régen
Tündértáncát a napfényben*

*Nyárt szépítő szőke arcát
Marosmenti lány mosolyát*

*Fenyvesek karján dúdoló...
Kísérve: táj-muzsikaszó.*

*Nem láttam rég...ő sem látott
Rá gondolok most is fájón...*

*Ahogy suhog: égi kékből,
S keringőzik otthonszépén.*

Wass Albert a hitel szellemi vonzásában

A Kárpát-medencei magyarság mentális-spirituális életének néhez megpróbáltatásai közepette olykor csodák is előfordulnak. Természetesen jól tudjuk, hogy ezek a csodák igencsak kézzelfogható tényekre támaszkodva, keserves valóságunkba ágyazódván mosolyognak reánk.

Az utóbbi negyedszázad talán legszebb csodája Wass Albert beöltözése az összmagyarság szívébe-lelkébe, s reménykedjünk, hogy valamennyire gondolkodásába is.

Az összmagyarság szó – melyet még ma is kivet magából a számítógép nyelvhelységi programja – túlzásnak tűnhet, de szerintem, akik befogadó kapuikat Wass Albert előtt bezárnák, akik kitiltanák szobraikat a maradék Magyarországról, azok is szembesültek a jelenléggel, s éppen a téveszméikhez, vagy alaptalan – s ezért annál dédelgetettebb – gyűlölködésükhöz ragaszkodva menekülnek előle. A hazugság viszonya az igazsághoz olyan, mint ördögé a tömjénhez, hát ne csodálkozzunk. Viszont folyton és folyvást reménykedjünk. Közöttük is munkálhat az az igazság, ők sem tudnak valamennyien kisiklani hatása alól, s így itt-ott gyarapodhat azok tábora, kiknek magyarsága a másokat nem sértő, de mégis megmaradást szolgáló, életmentő Wass Albert által is izmosodott. Hasonló esettel már volt alkalmam találkozni.

Magam az elmúlt években – nem egészen véletlenül – a kolozsvári Hitel című folyóiratot is kiadó szellemi körrel foglalkoztam, s a lap történetét, elhallgatásának – im Wass Albert által is megjárt – útját követtem. Sok hasonló ok és módszer bukkant fel a kutatás során, s láthatóvá vált, hogy még a magyarázkodó és sárdobáló vádak is azonos fegyvertár polcairól származnak.

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy ennek a szellemi körnek és a lap szerkesztésének szüleim adtak otthont, s ennek kapcsán az akkor kibontakozó nagy tehetség, Wass Albert barátságát is élvezhettük. Utóbb aztán feleségem révén rokonságba is keveredtünk. A Hitel napi munkájáról, összejöveteleiről, nagy vacsoráiról éppen úgy sokat hallhattam, mint arról, amit ez a kiváló szellemi kör tett azokban az években. Olykor még ezekkel kapcsolatos emlékképeim is felbukkannak a kisgyermekkor boldog kódéből, s a későbbi szüleimmel meghittén beszélgető, a háború után is Kolozsváron maradt hitelesek „szava nyomát” is magamon viselem. Kézenfekvő volt tehát, hogy felmerüljön bennem a kérdés: az a fiatal, kibontakozásának éveit élő író, aki ebben a szellemi holdudvarban jól érezte magát, aki elkerülhetetlenül részesült annak katalizáló hatásaiból, akinek későbbi munkásságában felismerhetőek annak a gondolkodásmódnak az elemei, lehet-e céltáblája az őt maradék hazájában és a szülőföldjét birtokló utódállamban ért vádaknak? Hasonló logikával gondolkodva már egyszer kellett érvelnem a Hitel egyik szerkesztőjének, a méltatlan, ravasz és gyáva vádak halála után megválaszolni képtelen Vita Sándornak dolgában is.

Hiszen ez a társaság, pontosabban ez a meghatározó fontosságú erdélyi szellemi kör vagy szellemi műhely felölelte az időszak ottani irodalmi életének jelentős részét, de a tudományos élet és az egyház vezetői is ott bábáskodtak emellett az összefogás mellett. Nemzetpolitikai, társadalomtudományokkal foglalkozó íróknak helyt adó lapját, a Hitelt maga Tamási Áron nevezte a kor legnagyobb szellemi teljesítményének. A köreikben született irodalmi alkotások, a próza és líra pedig – munkamegosztásban – a Helikon és a Pásztortűz oldalain jelentek meg. A napi kapcsolatot azonban még a helikonosok java része is nem egyszer a Hitel köreiben, annak folyamatos, rendszeres találkozóin tartotta egymással, hiszen az ő nagy találkozói évente egyszer voltak. Is-

tennek hála hosszú életet megért anyám mindég büszkén emlegette Kemény János szavait, valahogy így: – Mondja Idy, hogy tudja ezt folyamatosan csinálni? Nálam a Helikon egy évben egyszer gyűlik össze, és hetekre felfordul az egész kastély.

Találkozóinknak se szeri-se száma, hiszen napi munka folyt, hetenként összegezték azt, és az év jelentős részében havonta volt egy-egy nagy Hitel vacsora.

Az összes résztvevő nevét nem mondhatom el, de néhányat azért elsorolnék, csak ábécé sorrendben, s a folyóirat három korszakát most nem emlegetve:

Albrecht Dezső; Benda Kálmán; Böződi György; Cselényi Béla; Domokos Pál Péter; Dsida Jenő; Entz Géza; Gy. Szabó Béla; Györfly István; Hankiss János; Hunyadi Sándor; I. Szemlér Ferenc; Jakó Zsigmond; Jékely Zoltán; Kéki Béla; Kelemen Lajos; Kemény János; Kiss Jenő; Kós Károly; László Gyula; Makkai László; Makkai Sándor; Mályusz Elemér; Márton Áron; Mikó Imre; Molter (Marosi) Péter; Ravasz László; Reményik Sándor; Szabédi László; Szabó T. Attila; Szabó Zoltán; Szekfű Gyula; Szemlér Ferenc; Szenczei László; Szervátiusz Jenő; Tamási Áron; Teleki Béla; Venczel József; Vita Sándor és sokan mások, főleg Erdélyből, de mint láthattuk, 1940 után az anyaországból is.

Nos ez volt az a szellemi kör, melyben a bontakozó hatalmas tehetség otthon volt, melyben s melynek tagjai között a hétköznapi élet természetességével forgott.

Arról, hogy ezek az emberek mit alkottak, hogyan gondolkodtak, miként kötötte össze őket a közös gond, a változó módszereket próbálgató útkeresés, előbb Kós Károlyéknak a „Kiáltó szó” jegyében már rögtön Trianon után megfogalmazott gondolatai, a bontakozó, majd csalódásba fulladó „Transzszilvanizmus” s annak ellehetetlenülését felismerve a „Magunk revíziója”, később ezen önrevízió megfogalmazójának, Makkay Sándornak fájdalmas kiáltása, a „Nem lehet”, – éppen úgy, mint Reményik „Lehet mert kell” válasza, és Tamásinak a Cselekvő erdélyi ifjúság című sorozatában megírt, vagy a Vásárhelyi Találkozó előkészítése közben gyakorlatban is alkalmazott elgondolásai, – nos mindezekről a meglevők mellé új meg új könyveket írhatnánk. Talán most elég, ha Tamásit idézem. Ő említett cikksorozatában a Cselekvő erdélyi ifjúságban, a Brassói Lapokban, annak 1936. április 11-12.-i számában így írt a Hitelről és munkatársairól: „*Figyelmesen és a résztvevő lelkiismeret tárgyilagosságával mérlegre tettem a hangot, a neveket, a látásmódot és a célkitűzéseket: s bizonyára nem fogok csalódnai abban a véleményemben, hogy ennek a mostani HITEL-nek a megjelenése a legfigyelemreméltóbb eredmény, amit a cselekvő transylvan ifjúság az utóbbi években elért... A HITEL szellemi mozgalmára legalább annyira jellemző, mint demokratikus felfogása, az a könyörtelen szigorúság és szárazon ható tárgyilagosság, amellyel történelmünket, a jelenünket és jövődünket szemlélük. Ezt a szellemi magatartást ők azzal a kedvelt szavukkal jelölik meg, hogy önvizsgálat. A szigorúság a magyarság bűneivel szemben és a romantikamentes megállapítások az erényekkel kapcsolatban természetesen Széchenyit idézték fel zászlójukra eszménykép gyanánt.*” Vita Sándort, a Hitel egyik főszerkesztőjét, az erdélyi szövetkezeti mozgalom kiváló értőjét idézve, egy helyen ő ezeket mondja: „*Abban mindannyian hittünk, hogy az erdélyi magyarság belülről kell erőssé tenni ahhoz, hogy helyet tudjon állni (...)* Mi azt tartottuk, hogy egyedül a belső építés az, ami megtarthat bennünket. Ez aztán oda vezetett, hogy először a szigorú önvizsgálat hívei le-



Vasárnap délután

gátást ők azzal a kedvelt szavukkal jelölik meg, hogy önvizsgálat. A szigorúság a magyarság bűneivel szemben és a romantikamentes megállapítások az erényekkel kapcsolatban természetesen Széchenyit idézték fel zászlójukra eszménykép gyanánt.” Vita Sándort, a Hitel egyik főszerkesztőjét, az erdélyi szövetkezeti mozgalom kiváló értőjét idézve, egy helyen ő ezeket mondja: „*Abban mindannyian hittünk, hogy az erdélyi magyarság belülről kell erőssé tenni ahhoz, hogy helyet tudjon állni (...)* Mi azt tartottuk, hogy egyedül a belső építés az, ami megtarthat bennünket. Ez aztán oda vezetett, hogy először a szigorú önvizsgálat hívei le-

Wass Albert tehát ebben a körben edződött, próbálgatta fegyverzetét és szembesült a többi, vele együtt gondolkodó – jórészt fiatal – erdélyi magyar értelmiségi gondolataival. Utóbb a bécsi döntést követően ugyanebben a körben az anyaországból érkezettekkel is alkalma volt naponta eszmét cserélni.

Az eredményt ismerjük, a XX. század egyik leghatalmasabb és trianoni traumánkra legnagyobb hatást gyakorló, keresztfordásukat leginkább megkönnyítő, gerinceinket egyenesítő életműve ke-rekedett ki belőle, telve útmutatással, vigasszal és nélkülözhetetlen intelmekkel. S mindez a lehető legnagyobb hitelességgel.

A Wass Albertet körülvevők alkotta szellemi műhely valódi gondolkodásmódjának dolgában, a Hitel című folyóiratot lapozva, az olvasó hamar kiismerheti magát. És ezt ajánlanám is, megéri egyik-másik nagy könyvtár meglátogatásának fáradságát.

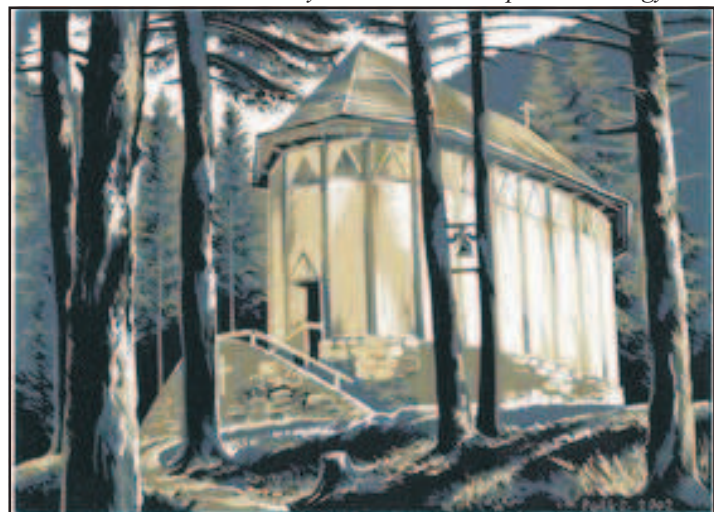
Ennyit az író ért hatásokról egyik fő forrásvidékéről, újfent megjegyezve, hogy ez a kör jórészt átfedte a Helikon köreit is, hiszen annak tagsága – élén Kemény Jánossal – jelentős részben a Hitel társaságának is aktív, együttgondolkodó résztvevője volt.

Nézzünk most utána annak is, hogy ugyanitt milyen gyakorlati politikai magatartást tanúsító környezetben élt és cselekedett Wass Albert, az író, a máig nem rehabilitált halálraítélt, az etnikai alapú gyilkosságokra való bujtogatással vádolt erdélyi arisztokrata, a hazátlanságát éppen hazája bűnéből is megélni kényszerített, a hegyeit feledni képtelen kényszerű világpolgár.

Tavaly volt a Vásárhelyi Találkozó hetvenedik évfordulója. A sokat emlegetett eseményt mára mintha elfeledték volna. Nem is olyan régen még a Hitel és a Tamási nyomán cselekvő erdélyi ifjúságnak nevezett korosztály által megvalósított találkozó létrehozása a baloldal kisajátító csapdájában, annak trófeagyűjteményében csillogott. Ha valaki utána olvas, tapasztalni fogja, hogy bár a Hitel munkatársainak szerepe nem mellőzhető, az emlékirók az előkészületekről írva nem szívesen hivatkoznak erre, pedig a Hitel szellemi köréhez ekkor már szorosan kapcsolódó Tamási Áron legtöbbet éppen e társasággal tételődött a találkozóval kapcsolatos tennivalón, s éppen ebben az időben ragadta magához a Hitel csoport szellemi vezetését. A vásárhelyi diéta nagyszerű kiáltványának kidolgozása, a találkozó előkészítése ott zajlott le Wass Albert jelenlétében. Sajnos a vendégkönyvet a háború magával sodorta, de családomtól örökölt történetek, szüleim személyes emlékei igazolják, hogy Wass Albert ekkor is látogatta e társaságot. A baloldal által saját eredményei közé átmenteni óhajtott sikertörténetnek az író legálabbis szem-és fültanúja volt. Vajon, ha így volt, rosszul érezte magát ott? Vajon, ha nem értett volna egyet velük, részt vesz az éjszakákba nyúló találkozókon?

Aztán ugorjunk csak egy kicsit az időben, s 1937 után érkezzünk el 1940 boldognak hitt kora őszéig.

Vallasek Júlia kolozsvári sajtótörténész erről így ír „(...) *A Hitel köre rögtön a bécsi döntés bejelentése után megpróbálkozott a lap hasábjain korábban körvonalazott eszmék valóságba ültetésével. Még a honvédség bevonulása előtt egy szűkebb körű Hitel-összejövetelen Teleki Adám, Tamási Áron, Vita Sándor, Venczel József és Albrecht Dezső Észak-Erdélyre vonatkozó elképzeléseiket egy me-*



Gyilkostói kápolna

2008. június

morandumba vázolták, melyet 1940. szeptember 9-én át is adtak Teleki Pál miniszterelnöknek. A memorandum szerzői a teljes erdélyi magyar értelmiség nevében szólaltak meg, s az erdélyi magyar társadalom sajátos szerveződési formáinak, hagyományának megőrzését követelik. (...)”

Igen! Ők, a hitelesek nemcsak leírták, de megpróbálták gyakorlatba is átültetni elképzeléseiket, elveiket. Ebben a memorandumban, mely tehát még a magyar honvédség bevonulása előtt, a Hitel asztalánál készült, Teleki Pált arra kérték, hogy az Észak-Erdélyt ismét átvevő magyar közigazgatás számoljon a román lakosság igényeivel. Az erdélyi társadalom demokratikus hagyományaira hivatkoztak. Kérték, hogy iskoláikat biztosítsa, a magyar iskolákban vezesse be a kötelező román nyelvtanítást (!) és a közigazgatásban a román nyelven alkalmazható, vagyis románul tudó hivatalnokok kerüljenek a román vagy vegyes vidékekre. Erdélynek ugyanakkor bizonyos fokú autonómiát óhajtottak biztosítani. Szüleim erről is – mint szem és fültanúk – nekem személyes emlékként számoltak be.

A mai szobortiltók szavait használva: Wass Albert nem határolódott el ettől. Továbbra is aktív és lelkes látogatója maradt a Hitel köreinek. Vajon ezenközben a Funtineli boszorkány írója – aki mellesleg a román parasztot, még a román irodalmi élet józan szereplői által elismerten is, oly egyedülálló szeretettel ábrázolja – titokban az etnikai tisztogatás bűnébe esett volna?

Ugyanez a szellemi kör később is beavatkozik Erdély történelmébe. A „negyvenek” csoportjáról Magyarországon először Bokor Péter emlékezik meg a Végjáték a Duna mentén című könyvében. Ezek a személyek tulajdonképpen az Erdélyi Magyar Tanács tagjai is. Elnökük Teleki Béla, az EMGE elnöke, aláírója pedig apám, Szász István – a Hitel házigazdája –, és a Hitel szellemi köréből ott van közöttük Vita Sándor, Tavasz Sándor, Józán Miklós, Nagy Géza, Tamási Áron, Szabédi László, Kiss Jenő, Venczel József és Mikó Imre is

Nem sokkal később a Hitel műhelyében szinte minden jelentős munkatársával jelen levő Erdélyi Magyar Gazdasági egyesület vezetői, vagyis gróf Teleki Béla elnök és Szász István ügyvezető alelnök, Demeter Béla – lapjuk az Erdélyi Gazda szerkesztője és Mikó Imre valamint Vita Sándor, tehát valamennyien a Hitel csoport jeles tagjai, alkotják a baloldallal tárgyaló „ötöket”. Az ötök neveit maga Balogh Edgár, a Hitel nagy „elásója” írja le. Többen is megemlékeznek arról, hogy ez a Hitelhez kapcsolódó csoport érte el a kommunista, román és zsidó foglyok szabadon bocsátását, s így megmentésüket a napokon belül érkező GESTAPO őket minden bizonnyal felkoncolni készülő szándékai elől.

Wass Albert azonban most sem határolódik el.

Kevéssel ezután pedig, bár mint katona, ő már máshol jár, azért az általa elfogadott szellemi kör: barátai, munkatársai, együttgondolkodó társai azok, akik Kolozsvárt megmentendő kijárák, hogy nyílt város legyen, majd gondoskodnak a lakosságról, az ellátásról, az átmenet gondjainak enyhítéséről, még saját szabadságuk árán is. Valamennyien hitelesek. A szó mindkét értelmében. Ennek története fellelhető mindkét oldal emlékirataiban. Csak ama szellemi kör neve nem szerepel mindenhol, s a hangsúlyokat tologatják jobbra-balra.

A cél szentesíti az eszközt. Ismert kommunista irányelv. Ha nekem hasznos, akkor társutas, ha már nem, akkor ellenség. Irány a Gulág, Recsk, a Duna-csatorna, vagy a szellemi és földrajzi Hortobágyok és Baragánok. A valóság feledése, a hazugság diadala.

A közben óriássá nőtt író többet nem láthatta hegyeit, emlékét az egy hazájának vallott két országban is sértették és sértik, sőt káromolják. Zsenijét vitatják. Becsületét megkérdőjelezzik. Ugyanakkor pedig többen olvassák, mint az adóforintokból és adólejtekből szőtt megannyi hazug propagandaanyagot, mely a globalizáció révén mindkét nép jövőjét megpecsételni készül, s legfeljebb kis időeltelődéssel tervezi azt végrehajtani.

Wass Albert itt van velünk. Tanít, nevel, és műveiben tovább élteti azt a szellemet, melyet ifjúságának aurájából magába szívott. Erdély „hiteles” szellemét.

Már nem beszél, csak felmutat az égre, a hegyein is túlra, ahol hinni akarjuk, hogy azok a szorgos angyalok likasszák már a rostát.

Leányfalu, 2008. február 3.

☞ Szász István Tas